

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti • 96. vuosikerta 22.10.2020

8 | 20

Miksi
journalisteja ei
kohdella kuin
koodareita?

s. 4

Palkankorotus
on vaikea
neuvotella itse

s. 6

Poliittisten
pilapiirtäjien
ykkösketju
uudistui

s. 30

Urheilijat alkoivat protestoida
polvistumalla. Se muutti
urheilujournalismia, sanovat
Jelena Leppänen ja Heikki Miettinen. 14

KUVA: MIIKKA PIRINEN

s.20

Asianajaja Martina Kronström puolustaa toimittajia.

Essee: Liiallinen kuvailu voi tuoda virheitä juttuihin.

Sonja Saarikoski

s.28

STT:n päätoimittaja Minna Holopainen haaveilee ihmistä pätevämmästä uutisrobotista.

s.10

Maria Pettersson ● Twitter: mariapettersson
maria.pettersson@journalistiliitto.fi

Harva meistä on korvaamaton superneuvottelija

Harva meistä ajattelee työehtosopimuksia päivittäin tai edes vuosittain. Se on hyvä asia. Työehtosopimukset ovat siitä käteviä, että niiden ansiosta tavan ihmisen ei juuri koskaan tarvitse huolehtia lomista, työajasta, vähimmäispalkasta tai siitä, maksetaanko sairauden ajalta palkkaa.

Metsäalan työnantajaliitto Metsäteollisuus päätti tässä kuussa, että se ei enää suostu neuvottelemaan koko alaa koskevista yleisistä työehtosopimuksista. Ilmoitus oli yllätys.

SUOMESSA työntekoa koskevat lait takaavat työntekijälle vain vähän oikeuksia. Se johtuu siitä, että lait on tarkoitettu toimimaan yhdessä työehtosopimusten kanssa. Laissa ei esimerkiksi ole minimipalkkaa, vaan se määritellään työehtosopimuksissa. Laissa ei sanota, että äitiys- tai isyysvapaalle jäävälle työntekijälle pitää maksaa palkkaa, vaan siitä säädetään työehtosopimuksissa.

Mitä työehtosopimus merkitsee? Otetaan esimerkkinä Journalistiliiton isoin sopimus, lehdistön työehtosopimus.

Lain mukaan journalisteilla ei ole vähimmäispalkkaa, joten työntekijälle voisi maksaa niin vähän kuin kehtaa. Työehtosopimuksessa sen sijaan on määritelty vähimmäispalkka: normaaleista toimittajan hommista pitää maksaa vähintään 2 719 euroa kuukaudessa ja palkka nousee vuosittain. Ylärajaa ei ole.

Entäpä lomat? Laki takaa enintään viisi viikkoa lomaa vuodessa, ei lomarahaa. Työehtosopimuksen ansiosta lomaa saa jopa seitsemän viikkoa ja lomarahat päälle.

Työaika olisi lain mukaan 40 tuntia viikossa, ei vuorolisiä. Työehtosopimuksen ansiosta työaika on 37,5 tuntia, ja illoilta ja viikonlopuilta saa vuorolisät.

Laki takaa luvan jäädä pois töistä sairauden takia, mutta palkkaa ei sairauspäiviltä tarvitse kymmenen päivän jälkeen maksaa. Työehtosopimuksen ansiosta palkkaa saa, vaikka olisi

KUVA: MIKKO VÄHÄNIITTY

Topias Peltonen nousi Keski-Suomen Journalistien puheenjohtajaksi.

s.42

Työnantajat unelmoivat siitä, että palkkoista voitaisiin "sopia vapaammin". "Vapaammin sopiminen" tarkoittaa suomeksi palkkojen pienentämistä.

kipeänä kaksi viikkoa tai kaksi kuukautta. Lain mukaan sairasta lasta saa hoitaa kotona neljä päivää, lehdistön työehtosopimuksen ansiosta noilta päiviltä saa myös palkkaa.

Ja tiesittekö, että lain mukaan vuoden ainoa palkallinen vapaapäivä on itsenäisyyspäivä? Työehtosopimuksen ansiosta palkallisia vapaapäiviä ovat myös muun muassa joulukuun pääsiäinen, vappu, uusi vuosi, loppipäinen ja juhannus.

JOS TYÖEHTOSOPIMUS lakkaisi olemasta voimassa, kaikki edellä mainitut edut pyyhittäisiin pois. Työsopimusta allekirjoittaessa työntekijän pitäisi olla superneuvottelija. Kuinka hyvä arvelit itse olevasi? Olisitko niin korvaamaton, että saisit neuvoteltua mukavan palkan, vai ottaisiko työnantaja jonkun, joka suostuu tekemään halvalla? Onnistuisitko saamaan kaksi ylimääräistä lomaviikkoa? Pystyisitkö tiristämään vapaaksi joulun vai pääsiäisen vai ehkä molemmat? Uskaltaisiko työnantaja palkata sinua, jos

alkaisit vaatia palkkaa sairaan lapsen hoitamisesta?

Vanhatkaan työntekijät eivät olisi turvassa. Monen työehtosopimuksessa lukee, että palkka, työajat ja lomat määräytyvät työehtosopimuksen mukaan. Ne pitäisi neuvotella uudelleen. Isot firmat haluaisivat ehkä tehdä sen talokohdaisesti. Jokaisessa firmassa olisi siis oma sopimuksensa. Se tarkoittaisi, että ison firman palkkaamat juristit neuvottelisivat – niin, kenen kanssa? Eihän työntekijöillä ole työpaikalla omaa juristia, joka heitä voisi edustaa. Pienemmissä toimituksissa taas ei ehkä edes osata tai ehditä tekemään talokohtaisia sopimuksia.

Julkisessa keskustelussa työnantajat unelmoivat "paikallisesta sopimisesta" ja siitä, että palkkoista voitaisiin "sopia vapaammin". "Vapaammin sopiminen" tarkoittaa suomeksi palkkojen pienentämistä. Jo nyt palkkaa saa korottaa ihan niin paljon kuin haluaa – ylärajaa ei ole. Tärkeintä on tämä: työehtosopimus on paljon muutakin kuin palkka. ●

KUVA: ANNA AUTIO

Distansjobb ska bli en permanent del av redaktionsarbetet.

s.34

Kannen/Takakannen kuva: Susanna Kekkonen ja Emmi Nieminen, kuvitus

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti 96. vuosikerta
22.10.2020

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA /
ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Maria Pettersson 045 675 7401

TOIMITUSSIHTEERI /
REDAKTIONSEKRETERARE
Manu Marttinen 050 310 3036

TOIMITTAJAT / REPORTRÄR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU / LAYOUT
Heli Saarela 050 470 0016

SÄHKÖPOSTIT
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.slaktnamn@journalistiliitto.fi

VERKKOLEHTI
www.journalisti.fi

TILAUKSET / BESTÄLLNINGAR
Jaicom Oy 03 4246 5383
journalisti@jaicom.com

PAINO / TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/nät)

JULKAISIJA / UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
09 612 2330, faksi 09 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

SEURAAVA JOURNALISTI 9/2020
ILMESTYY 19.11., AINEISTO 11.11.

ILMOITUSMYNTI:
www.journalisti.fi > ilmoittajille
044 755 5002

Journalisteja pitäisi kohdella kuin huippukoodareita, kirjoittaa entinen toimittaja Verna Vuoripuro

Verna Vuoripuro, teksti ● Aapo Huhta, kuva

VERNA VUORIPURO

- 26-vuotias helsinkiläinen viestinnän ja median ammattilainen.
- Työskentelee viestintäpäällikkönä strategia-, design- ja teknologiayhtiö Reaktorissa.
- Helsingin Sanomissa kuusi vuotta muun muassa ulkomaantointijana, toimitussihteerinä, uutispäällikkönä ja sosiaalisen median tuottajana.
- Kauppatieteiden maisteri Aalto-yliopistosta. Tutki gradussaan terroristijärjestö Isisin brändiviestintää.

Miksi journalismin ammattilainen siirtyy viestintään? Keskustelu alanvaihtajista käy jälleen kuumana. Kutsumusammattinsa jättäneiden perustelut lähdölle vaihtelevat, mutta yksi perustelu toistuu: työnantajat kohtelevat toimittajia yksilöiden sijaan monistuvana resurssimassana.

Vaihdoin hiljattain journalismin viestintätöyöhön teknologia-alalla, ja loikka konsulttitaloon avasi silmäni. Kun yrityksen liikevaihto perustuu suoraan huipputekijöiden työn ja taitojen myymiseen, parhaista osaajista on pidettävä kiinni ja heitä on löydettävä lisää. Ihmisen arvo on erityisen helppo nähdä, kun hänen työllään on konkreettinen tuntihinta.

Mediataloissa sen sijaan ajatellaan usein, että bisnes perustuu juttujen tai journalismin myyntiin. Todellisuudessa nekin kauppaavat yksilöiden osaamista. Juttu on usein juuri niin hyvä kuin sen kirjoittanut ja editoinut toimittaja.

MITEN TEKNOLOGIA-ALA SITTEN TAKERTUU parhaisiin tekijöihin? Helppo ja media-alan näkökulmasta hyvin epäreilu vastaus olisi raha.

Kilpailukykyinen palkka, arkea sujuvoittavat työsuhteet ja toimivat työvälineet kiinnostavat varmasti toimittajia. Todellinen valtti on kuitenkin jotain paljon saavutettavampaa: oikeanlainen suhtautuminen.

Kun henkilöstövetoisessa yrityksessä tehdään päätöksiä, tärkein kysymys on usein se, olisivatko työntekijät tyytyväisiä päätökseen. Ja kun rekrytoidaan, rekrytoidaan tosissaan ja taktisesti. Kilpailijoiden kanssa kilpaillaan asiakkaiden lisäksi ihmisistä.

Haluaisin nähdä saman journalismissa: sen sijaan, että kisataan pelkästään skuupeista, olisi tärkeää suhtautua yhtä omistushaluisesti alan parhaisiin osaajiin. Eikä ainoastaan yksittäisiin tähtitoimittajiin vaan uutistyon arjen sankareihin, jotka pitävät koneiston pyörimässä ja tason korkealla.

Oma loikkani liittyi lähinnä oppimisenhaluun, mutta vaihdon tehtyäni havahduin siihen, miten iso merkitys työnantajan suhtautumisella ihmisiin on.

Minua kohtaan on oltu useimmiten mediatöissäkin reiluja. Alalla kuulee kuitenkin lukuisista tapauksista, joissa näin ei ole ollut.

Journalismia on perinteisesti pidetty alana, jossa työn imu hyvittää ammatin lieveilmiöt. *Journalistiin* ja *Suomen Lehdistöön* haastatellut alanvaihtajat kertovat kuitenkin, että merkityksellistä ja opettavaista työtä voi nykyään tehdä myös monessa muussa paikassa.

Siksi median murroksessa tarpeiden olisi nyt viimeistään syytä havahtua inhimillisen pääoman tärkeyteen. Käänsihän esimerkiksi äärimmäisen numero-orientoitunut **Jeff Bezoskin** *The Washington Postin* kurssin investoimalla prosessien ja teknologian lisäksi ihmisiin.

OPETUSMINISTERIÖN JA -HALLITUKSEN ennakoinnin asiantuntijaelimen, Osaamisen ennakointifoorumin, tuoreessa raportissa arvioidaan, että viestintä- ja kustannuslalle tarvitaan seuraavan 15 vuoden aikana 20000 uutta työntekijää. Toimittajien aivovuoto viestintään ja muillekin aloille jatkuu, jos ongelmaan ei havahduta.

Jos tuudittaudutaan esimerkiksi siihen, että kesätyöhakemuksia tulee yhä yhtä paljon kuin ennenkin, saattaa ohi mennä jotain olennaista.

Hakemusten määrä on puutteellinen mittari, jos arvioidaan, saadaanko parhaat voimat töihin. ●

Maaseudun Tulevaisuuden pääluottamushenkilö Heli Virtanen arvioi, että toimittajilla on korkea kynnys vaihtaa työpaikkaa toiseen paremman palkan toivossa. Moni arvostaa sitä, että työ on mukavaa. Eikä mukavia työpaikkoja ole tarjolla joka oksalla. "Työnantajat tuntuvat tietävän tämän tilanteen aika hyvin."

Journalistien ansiot ovat nousseet hieman, lisää palkkaa saa lähinnä tes-korotuksista

Marja Honkonen, teksti • Heli Saarela, kuva

21%

Viidennessä journalistista työtä tekevästä kertoo työpaikkansa ottaneen etätönn käyttöön ensi kertaa vasta koronan vuoksi. Tieto käy ilmi Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksen alustavista tuloksista. Tutkimuksen mukaan korona on vaikuttanut eniten työtapoihin, ei niinkään työn määrään.

Kaakon Viestinnän lehdet luopuivat jokapäiväisistä pääkirjoituksista. "Lehdessä on lukijoille huomattavasti merkityksellisempiä sisältöjä kuin pääkirjoitukset." **Journalisti.fi**

Ottaako pomon kanssa puheeksi parempi palkka? Joillain aloilla on tavallista tarkastella henkilökohtaisia palkkoja säännöllisesti. Media-alalla ei.

”Pyyntöihin suhtaudutaan varautuneesti. Palkkakuri on tiukentunut, vaikka ei korotuksen saaminen ole ollut helppoa aiemminkaan”, *Maaseudun Tulevaisuuden* pääluottamushenkilö **Heli Virtanen** sanoo.

Palkoista ei puhuta toimituksessa kovin paljoa, mutta Virtanen tietää muutaman kollegan saaneen viime vuosina neuvoteltua korotuksen esimerkiksi vetoamalla tehtäviensä vaativuuteen tai siihen, mitä muut tienavat.

Tavallisempaa on, että palkkoja nostavat työehtosopimusneuvotteluissa sovitut korotukset tai *Maaseudun Tulevaisuuden* omat kokemusvuosilisät. Jälkimmäisiä on saanut palkkansa päälle kolmen vuoden välein, enintään viisi kertaa.

Pari vuotta sitten työnantaja päätti luopua järjestelmästä. Se oli epäreilu esimerkiksi epätyypillisissä työsuhteissa olleille. Korotuksia alkoi saada vasta vakinaistamisen jälkeen.

Maaseudun Tulevaisuus jakaa viimeiset vanhan mallin korotukset ensi vuonna. Neuvottelut uudesta, kaikkia Viestilehtien journalisteja koskavasta mallista ovat yhä kesken.

Virtanen edustaa myös *Koneviestin* ja *Aarteen* toimittajia. Työntekijöiden toiveena on luoda selkeät mittarit, joihin voi verrata omaa osaamista ja kokemusta.

”Avoimet mittarit tekisivät tilanteesta kaikille reilumman.”

PALKANKOROTUKSET TAKAAVA järjestelmä on Virtasen mukaan tärkeä, sillä etenkin nuoret työntekijät aloittavat toimituksessa usein lehdistön työehtosopimuksen eli tessin mukaisella minimipalkalla. Tavallisissa toimittajan tehtävissä eli palkkaluokassa IIA se on tällä hetkellä 2719 euroa.

Journalistiliiton työmarkkinatutkimuksen alustavista tuloksista käy ilmi, että lehdistön palkkaryhmiin IIA ja IIB kuuluvista toimittajista kymmenen prosenttia sai minimipalkkaa tai sen alle.

Keskimäärin näihin palkkaluokkiin kuuluvat toimittajat saavat kuitenkin selvästi parempaa palkkaa. Tes velvoittaa maksamaan minimipalkan päälle esimerkiksi kokemusvuosilisää.

59 prosenttia vastaajista kertoi saavansa kiinteitä tehtäväkohtaisia lisiä ja 44 prosenttia kiinteää kokonaispalkanlisää.

Kyselyyn vastasi 1033 Journalistiliiton työsuh-

teista jäsentä huhti–toukokuussa. Sen toteutti Kantar TNS.

TUTKIMUKSEN MUKAAN journalistien kokonaisansiot ovat nousseet kahden viime vuoden aikana 2,1 prosenttia eli noin 80 euroa kuussa.

Lehdistössä ansiot ovat nousseet kahdessa vuodessa 1,6 prosenttia. Se on jopa pari prosenttiyksikön kymmenystä vähemmän kuin mitä tes-korotukset nostivat peruspalkkoja tuona aikana.

”Tes-korotuksilla on valtavan iso merkitys ansioiden kehittymisessä”, Journalistiliiton edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** sanoo.

Osa muiden alojen työnantajista korottaa palkkoja enemmän kuin tes vaatii. Lehdistössä tätä niin kutsuttua palkkaliukumaa eli tes-korotukset ylittävää ansioiden nousua ei enää juuri ole. Sen vuoksi lehdistön ansiot eivät ole kehittyneet yhtä nopeasti kuin vaikkapa teollisuuden toimihenkilöiden.

Savolaisen mukaan ilmiö on näkynyt jo parissa aiemmassa tutkimuksessa.

”Tässä mielessä kehitys on mennyt huonompaan suuntaan. Aiemmin palkat ovat nousseet tes-korotuksia enemmän.”

Savolaisen mukaan syyt kehnoon palkkakehitykseen ovat alan taloustilanne ja se, että vähiin työpaikkoihin on paljon tarjokkaita.

”Kyse on myös palkkapolitiikasta. Kyllä normaalityöntekijöistä”, Savolainen sanoo.

Journalistiliiton tutkimuksessa tarkasteltiin huhtikuun 2020 kuukausipalkkoja. Siksi sen tuloksissa eivät näy täysimääräisesti esimerkiksi lehdistön tai Ylen keväällä neuvotelluissa työehtosopimuksissa sovitut 3,3 prosentin korotukset, jotka tulevat voimaan vuosina 2020–2021.

Naisjournalistin euro on tutkimukseen mukaan noin 97 senttiä, kun se kaksi vuotta sitten oli noin 96 senttiä.

TOIMITAJANA JA TOIMITUSSIIHTERINÄ työskentelevä Heli Virtanen on myös itse neuvotellut palkkaansa korotuksen. Hän oli kahdella perhevapaalla ja jäi siksi vaille toimituksen kokemusvuosikorotuksia. Palkka oli sillä välin jäänyt oman ikäisten toimittajien mediaanipalkasta jälkeen useamman sata euroa.

Pitkien neuvottelujen myötä hän pääsi sopuun pienestä korotuksesta.

”Minusta tuntuu, että sen jälkeen päätoimittaja heräsi asiaan, ja esimerkiksi vanhempainvapaiden vaikutus palkkakehitykseen on osattu ottaa paremmin huomioon.” ●

Näin journalisteille maksetaan

- Journalistiliiton tutkimukseen vastanneiden keskimääräinen kuukausiansio oli 3 875 euroa. Mediaansio oli 3 745 euroa. Kuukausiansio sisältää kaikki ennakonpidätyksen alaiset ansiot, esimerkiksi vuorolisät ja luontoisedut.
- Yleisimmät luontoisedut olivat puhelin- ja ravintoetu. Muut edut olivat harvinaisia.
- Ylitöitä tehdään keskimäärin 4,5 tuntia kuussa. Liki puolet vastaajista kertoi, että ylityöt korvataan vapaa-aikana.

”Ovatko ihan kaikki koronaluvut todellakin uutisoimisen arvoisia?”

Tiedetoimittaja Ulla Järvi verkkokolumnissaan 29. syyskuuta. [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

SJL:n puheenjohtaja Hanne Aho pitää Johanna Vehkoon saamaa tuomiota kohtuuttomana: ”On todella huolestuttavaa, että tuomioistuin ei tunnista häirintää.” [Journalisti.fi](https://journalisti.fi)

Uutistoimistotuki ehkä osaksi median koronatukeya

Nina Erho, teksti

Median koronatukeya voi saada journalistisen työn kustannuksiin. Myöntämisen ehtona on mainosmyynnin lasku. Erillistä uutistoimintaan suunnattua tukea on saanut aiemmin muun muassa STT.

Hallitus päätti 1. lokakuuta kertaluonteisesti viiden miljoonan euron koronatuesta journalistista sisältöä tuottavalle medialle. Uusimpien tietojen mukaan median koronatukeya voikin olla jaossa 7,5 miljoonaa.

Lisäraha tulisi uutistoimistotoimintaan suunnattua kansallisen uutistoiminnan tuesta, johon hallitus oli alun perin varannut 2,5 miljoonaa euroa.

Lokakuussa käsittelevän tulevassa lisätalousarvioehdotuksessa uutistoiminnan tukea ja median yleistä koronatukeya ollaan yhdistämässä.

Uutistoimintaan suunnattua tukea on aiemmin saanut muun muassa Suomen Tietotoimisto STT, jolle myönnettiin 1,5 miljoonan valtionavustus vuonna 2018.

Silloin liikenne- ja viestintäministeriö tiedotti, että STT:llä on riittävät edellytykset yhtiön toiminnan vakauttamiseksi.

Ministeriön ylijohtaja **Olli-Pekka Rantala** kertoi perjantaina STT:lle, että 2,5 miljoonan tuki on nyt peruuntumassa, koska ministeriö ei usko, että tuki muuttaisi STT:n toiminnan kannattavaksi.

Hallituksen odotetaan neuvottelevan lisätalousarvioehdotuksesta perjantaina 23. lokakuuta.

MEDIAN YLEISTÄ KORONATUKEA voivat saada paikallista, alueellista tai valtakunnallista journalismia tuottavat tiedotusvälineet journalistisen työn kustannusten eli käytännössä palkka- ja palkkiokustannusten kattamiseksi.

Mediayritys voi hakea tukea omistamalleen tiedotusvälineelle. Tuen saamisen ehtona on, että sekä yrityksen että tiedotusvälineen mainosmyynti on laskenut. Myös yrityksen liikevaihdon on pitänyt laskea.

Yksittäinen yritys voi saada tukea enintään 800 000 euroa.

Rahat jaetaan tuen saajille suhteutettuna niiden työllistämien journalistien määrään. Määrään lasketaan sekä palkkasuhteessa olevat että freelance-palkkiot henkilötyövuosiksi muutettuina.

Kertaluonteista avustusta voi hakea kirjallisesti Liikenne- ja viestintävirastolta. Tuen haku aukeaa viikolla 43. Lisätietoja hausta julkaistaan viraston nettisivuilla [traficom.fi](https://www.traficom.fi). ●

Valtionavustus journalistisen sisällön edistämiseen

- Avustusta voi saada suomalainen media-yritys, jonka mainosmyynti on koronapandemian vuoksi vähentynyt vähintään 30 prosenttia ja liikevaihto vähintään kymmenen prosenttia huhti–toukokuussa 2020 verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan.
- Tukea voi saada tiedotusväline, jonka mainosmyynti on vähentynyt 30 prosenttia huhti–toukokuussa 2020 verrattuna edeltävän vuoden vastaavaan ajankohtaan.
- Tukea saavan tiedotusvälineen on oltava ammattimainen.
- Avustus on tarkoitettu tueksi koronapandemian aiheuttamiin vaikeuksiin. Sitä voi saada enintään 800 000 euroa yritystä kohti.
- Avustuksen myöntää hakemuksesta Liikenne- ja viestintävirasto viimeistään 31. joulukuuta 2020.

OTAVAMEDIA ULKOISTAA VALOKUVAVUOKSEN

Otavamedian yt-neuvotteluiden seurauksena noin 30 työntekijää joutuu lähtemään talosta.

Suurin osa lähtijöistä on valokuvaajia, asiakaslehtiyksikkö Oman työntekijöitä sekä assistentteja. Journalistisen työn tekijöitä lähtemään joutuvista on reilut kaksikymmentä. Lähtijöille on tarjottu eropaketteja suorien irtisanomisten välttämiseksi.

Yhtiö on jatkanut varsinaisten yt-neuvotteluiden jälkeen keskusteluja valokuvaajien kanssa työn ulkoistamisen mallista. Taloon jää kolme vakituista valokuvaajaa, jotka toimivat jatkossa kuvatoimittajina.

Ulkoistamisesta jatketaan neuvotteluja kuuden kuvaajan kanssa. Yhtiö toivoo, että he jatkaisivat Otavamedian valokuvaajina, mutta työskentelisivät jatkossa freelanceyrittäjinä. Yhtiö on luvannut kuvaajille vapauden tehdä keikkoja myös muille asiakkaille.

Manu Marttinen

KAHDELLE TOIMITTAJALLE VALITUSLUVAT KORKEIMMASTA OIKEUDEDEUSTA

Korkein oikeus (KKO) on myöntänyt *Helsingin Sanomien* toimittajalle **Laura Halmiselle** valituslupan asiassa, joka liittyy toimittajan oikeuteen kieltäytyä vastaamasta poliisin kysymyksiin lähdesuojan vedoten.

Poliisi epäilee *Helsingin Sanomia* turvallisuussalaisuuden paljastamisesta. *HS* julkaisi Puolustusvoimien viestikokekeskusta käsittelevän artikkelin joulukuussa 2017. Halminen on toinen artikkelin kirjoittajista.

Halminen oli esitutkinnassa todistajana poliisin kuultavana. Kuulusteluissa Halmisen kieltäytyi vastaamasta tiettyihin hänelle esitettyihin kysymyksiin vedoten toimittajan lähdesuojan ja anonyymien ilmaisun oikeuteen.

KKO on myöntänyt valituslupan myös toimittaja **Jessikka Arolle** häneen kohdistunutta vainoamista koskevassa asiassa. Asia liittyy laajaan MV-lehtivyyhteeseen.

Manu Marttinen

JOURNALISTILIITTO JUHLII SATAVUOTISTA TAIVALTAAN – KORONA VOI VAIKUTTA JUHLAVUODEN SUUNNITELMIIN

Suomen Journalistiliitto täyttää ensi maaliskuussa sata vuotta. Aiemmin Suomen Sanomalehtimiesten Liitto -nimellä toiminut Journalistiliitto perustettiin 28. maaliskuuta 1921.

Juhlavuoden päätapahtuma on Journalismin juhla,

joka järjestetään ensi vuoden lokakuussa. Juhlavuoden kunniaksi valmistuu myös lyhytelokuva, joka kuvaa liittoa ja sen jäseniä. Elokuva esitetään liiton ja yhdistysten tilaisuuksissa. Liiton historiaa esitellään myös liiton verkkosivuilla ja sosiaalisessa

mediassa.

Liitto seuraa koronaepidemiatilannetta ja viranomaisten ohjeita. Juhlavuoden suunnitelmiin ja tapahtumiin saattaa siis tulla muutoksia.

Manu Marttinen

Onneksi minä en joudu jakamaan mediatukia

ANNUKKA: Terve, kuinkas huriisee?

ELINA: Kiitos, niin kuin jäitä polttelis, heh heh. Hei, miten teillä Tanskassa kävi median koronatukien kanssa?

A: Tanska toimi keväällä jokseenkin rivakasti kaikissa tuissa ja varasi median tukiin noin 32 miljoonaa euroa. Tukien edellytyksenä on paikallisen julkisen sanan neuvoston jäsenyys, mistä onkin seurannut, että sinne on tulvinut jäsenyyshakemuksia. Lisäksi mediaa koskivat samat palkka- ja kiinteiden kulujen kompensatiot kuin tanskalaisyrityksiä ylipäänsä. Mites Suomessa?

E: No, oltiin hitaita ja jaettiin murtoosa tuosta. Samahan koskee mediatukia muutoinkin kuin koronan aikana – ne ovat Suomessa paljon pienemmät kuin Skandinaviassa.

A: Joo, Suomen ja Skandinavian välillä on tuissa desimaaliero! Toisaalta media itsekin mielellään siteeraa tutkimuksia, joiden mukaan yritystukia ei pitäisi jakaa. Korona on tietty hiukan poikkeus.

E: Ja toisaalta ei kaikki edes tartte koronatukia. *Dagens Nyheter* esimerkiksi menee kohti parasta tulostaan sitten vuoden 1990, koska se on saanut tänä vuonna niin paljon lisää digitilauksia. Oonkin hieman yritystukivastainen just siitä syystä, että kaikki tutkimustieto osoittaa suurimman osan tuista lähinnä haitallisiksi. Ylläpidetään vanhentuneita rakenteita ja niin edelleen.

A: Totta. Toisaalta länsimaisessa demokratiassa tarvitaan hyvää journalismia. Ei mulla ole mitään sitä vastaan, että journalismia tuetaan julkisin varoin, mutta ei ole ihan helppo tehtävä etsiä oikeanlaisia tuki-instrumentteja.

E: Media-ala on mielellään korostanut demokratia-aspektia – tuki medialle on tukea demokratialle. Kuulostaa hienol-

ta ja ylevältä ja on periaatteessa totta. Käytännössä mediafirmat haluaa tukea liiketoiminnalleen ja journalistit työpaikoilleen.

A: Olisi rehdimpää sanoa, että halutaan että meidän duunit säilyy. Jos lähdetään sorvaamaan tukea sananvapaudelle ja demokratialle, siitä tulee aika erilainen kuin jos suunnitellaan tuki media-bisneksille tai toimittajatyöpaikoille.

E: Joo. **Elina Grundström** ehdotti koronatukipaperissaan journalistisen työn tukemista vähän siihen malliin kuin Kanadassa on tehty. Tuet kustantavan veronmaksajan pitää luottaa siihen, että kunhan toimittajilla on työpaikkoja, sananvapaus ja demokratiakin kukoistavat. Ei se ihan mahdoton logiikka ole – muttei liioin vuorenvarma.

A: Mua ärsyttää ylevöittämisläppä siksin, että monien mediayritysten liikevaihdosta yhä isompi osa tulee muusta kuin journalismista. Bisnesmielessä se on tietty fiksu, muttei se mitään demokratiauurastusta ole.

E: Demokratiaa edistävien innovaatioiden tukeminen olisi mahtavaa. Mutta siinä tullaan nopeasti määrittelyongelmiin. Mikä on tuen arvoinen innovaatio? Kuka rahanjaosta päättää? Alkaa syntyä haitallisia riippuvuussuhteita jakajien ja saajien välille – olipa kyseessä sitten valtion normirahoitus, kuten Ylen tapauksessa, tai vaikkapa innovaatiotuki Suomen sisäsiirtoisella media-alalla.

A: Siinä mielessähän liikevaihtoon tai liikevaihdon pienenemiseen perustuva yleistuki on hyvä, että siinä ei tule tuota pulmaa. Mutta se taas melkein väistämättä suosii suuria.

E: Onneksi en joudu jakamaan noita tukia.

A: Toisaalta sittenhän se menis oikein, jos sä jakaisit.

E: Sanopa muuta. ●

KUVA: MEERI UTTI

Minna Holopainen, 55

- STT:n vastaava päätoimittaja 1.10.2018–
- Työskennellyt STT:llä vuodesta 1997 lähtien muun muassa oikeustoimittajana, EU-kirjeenvaihtajana, uutis- ja toimituspäällikkönä sekä uutispäätoimittajana 2010–2016.
- Ylen teksti-tv:n toimittaja 1989–1993 ja Ylen kesätoimittaja 1988.
- Yliopisto-lehden toimittaja 1987.
- Päätoimittajien yhdistyksen puheenjohtaja maaliskuusta 2020 alkaen.
- Ulkopoliittisen instituutin neuvottelukunnan jäsen 2015–2019.
- Valtiotieteen maisteri, Helsingin yliopisto 1992.
- Syntynyt Helsingissä.
- Harrastaa lainakoiran Milan taluttamista, satunnaisesti melontaa, sukuhistoriaa ja julkisuustakia. Uinti ja islanninhevosharrastus ovat koronatauolla.

Vapaapäivien pitäminen on sinulle lähinnä uuvuttavaa, Minna Holopainen

STT:n vastaava päätoimittaja Minna Holopainen tekee töitä melkein koko ajan ja on mahdollisesti itsekkin tekoäly.

Manu Marttinen, teksti ● Juuso Westerlund, kuva

STT:n verkkosivujen uutisen mukaan "tekoälyllä on kyltymätön datan himo." Otsikko kuvaa hyvin suhtautumistasi uutisiin.

Kyllä, jospa olenkin tekoäly. Tätä täytyy pohtia! Olet koko ajan online, ja usein ihmettelet, miksi alaisesi eivät ole.

Pyrin vaikuttamaan siihen, ettei ainakaan työasioissa tarvitse olla koko ajan online.

Olet niin kova työnarkomaani, että vapaapäivien pitäminen on sinulle lähinnä uuvuttavaa.

Olen tarkka siitä, että lomat ja vapaapäivät tulevat pidettyä, koska päätoimittajan työpäivät tapaavat venyä. Uutisia seuraan myös vapaalla, koska ne kiinnostavat minua.

Joidenkin mielestä ihmisen kannattaa vaihtaa työpaikkaa vähintään 20 vuoden välein. Olet eri mieltä.

En ole, mutta eteen pitäisi tulla yhtä hyvä työpaikka kuin STT.

Toimituksella on toisinaan vaikeuksia erottaa sinua STT:n uutisrobotista U-botista.

Tämähän kuulostaa toimituksen kannalta hyvältä, koska robotti toiminee esimiehenäkin johdonmukaisesti. Haaveilet päivästä, jona STT:n uutisrobotti U-bot tekee kaikki uutistoimiston jutut.

Haaveilen päivästä, jolloin U-bot auttaisi toimittajia keskittymään asioihin, joista robotit eivät selviä. Robotti selviää kyllä suomen kielestä, mutta se ei ole tarpeeksi luotettava uutistoimittaja.

Tekisit mieluiten joka päivä vähintään yhden jutun ulko- ja turvallisuuspolitiikasta.

En tekisi, mutta viime vuosien maailmantapahtumien takia aihepiiri kiinnostaa suurta yleisöä ehkä enemmän kuin journalistit ovat tottuneet siitä uutisoimaan. Yritän tehdä oman osani riittävän hyvin.

Seuraat tarkoin Venäjän informaatiovaikuttamista, mutta mitkään vaikutusyritykset eivät tehoa sinuun.

Seuraan tarkoin itseeni kohdistuvia vaikutusyrityksiä ja niiden tuloksia. Arvioin, mitä lähteitä kuuntelen, keitä

uskon ja mitkä kaikki asiat itseeni vaikuttavat – kaikkea sitä, mistä mielipiteeni muodostuvat.

Sanoma on STT:n suurin omistaja ja omistajan ääni kuuluu myös toimituksen juttuvalinnoissa.

En usko, että jatkaisin tässä tehtävässä, jos suurin omistaja yrittäisi vaikuttaa juttuaiheisiimme. Sen sijaan me kuuntelemme asiakkaidemme toiveita juttuaiheista.

Muiden mediatalojen irvailu "Sanoman Tietotoimistosta" ei ole ihan perusteeton.

Kyllä se on. Sanoman toiveet ovat liittyneet enemmän juttutyyppeihin ja toimintamalleihin. Niitä kannattaa kuunnella, koska Sanoma-konserni on digitalisaatiossa pitkällä, ja pystymme oppimaan siitä. Juttuaiheita tulee enemmän muilta asiakkailta.

Arvostat kovasti hallituksen mediatukilinjausten johdonmukaisuutta.

Arvostan sitä, että Suomessa on pidetty tärkeänä kansallisen uutistoimiston säilymistä, ja toivon, että keskustelu asiasta jatkuu edelleen.

STT:n hallituksessa on vain yksi nainen. Pidät sitä epäkohtana, mutta ei siitä juttuja parane tehdä.

Ei siinä ollut suurta epäkohtaa, kun Sanoman naisjohto valitsi miehen STT:n hallitukseen, joka puolestaan nimitti naisen eli minut STT:n vastaavaksi päätoimittajaksi. En näe tässä STT:n mittaluokan uutisaihetta, mutta on hyvä, että muut mediat tarttuivat aiheeseen.

Ihmettelet päätoimittajien hinkua keskustella kaiken maailman paneeleissa. Sinulle kelpaavat vain Kultaranta-keskustelut.

Ihmettelen enemmän sitä, mihin kaikkeen minut on pyydetty. En ole aina ollut ihan varma tunnenko asiaa, josta keskustellaan.

Teet vuosittain oman versiosi STT:n vuoden siteeratuimmat -listasta ja lisäät siihen STT:n uutisvoitot.

Pyrin tekemään osani siinä, että saamme uutisvoittoja. Maailman kaunein ääni on radiojuontajan nuotilla lausuttu "STT:n uutisia".

Eikö olekin! ●

Näin syntyy Trendin syysmuotijuttu

Trendi tilasi stylisti ja valokuvaaja -työparilta helmikuussa syysmuotijutun. Kesällä kuvaaja ja malli vaihtuivat koronan takia. Juttu kuvattiin elokuussa kotieläintilalla.

Nina Erho, teksti • Johanna Sarajärvi, grafiikka

Linnea Manner

Aino Heiniö

"Esittelemme uusia vaatteita, mutta annamme myös vinkkejä vaatteiden elinkaaren pidentämiseen ja siihen, miten yhdistellä uutta ja vanhaa. Kaikki muotijutut eivät voi olla kirppisjuttuja, koska tuotteiden pitää olla myös helposti saatavilla."
– Linnea Manner

"Eläimet ja luonto ovat lähellä sydäntäni ja usein inspiraationa jutuilleni. Tykkään myös leikitellä kontrasteilla ja esitellä vaatetyylejä paikoissa, joissa niitä ei normaalisti käytettäisi."
– Aino Heiniö

Trendin muotijutuilla on aina meikki- tai hiussponsori, joka toimittaa tuotteet ja maksaa meikkaajan palkkion. Sponsori ja käytetyt tuotteet kerrotaan jutussa.

26.5.2020

Manner ja Heiniö miettivät matkustusrajoitusten takia Tukholmassa asuvan mallin vaihtamista Suomessa asuvaan. Poppius lupaa etsiä kotieläintilaa kuvauspaikaksi. Kesäkuussa Manner etsii ja varaa uuden mallin, joka on Landys As You Are -mallitoimistosta.

11.5.2020

Manner varaa meikkaajaksi **Piia Hiltusen**. Myöhemmin hän etsii jutulle meikkisponsorin sekä Pinterestistä viitekuvia siitä, miltä mallin meikki voisi näyttää. Manner lähettää tiedon ja kuvat Hiltuselle.

2.7.2020

Poppius ei voikaan tulla kesällä Espanjasta Suomeen. Manner on jäämässä lomalle, ja toimitus etsii pikavauhtia uuden kuvaajan, joka on toimitukselle ennestään tuttu Sanna Lehto.

13.2.2020

Heiniö lähettää moodboardit, jolloin ilmenee pikku sekaannus: Manner on ajatellut lehden numeroita mutta Heiniö kuukausien numeroita, joten kuvat ovat liian kesäisiä. Manner kuitenkin lähettää ne näyttille Trendin AD:lle **Sarleena Kinaselle**, jolle työpari ei ole ennestään tuttu.

29.1.2020

Trendin tuottaja **Linnea Manner** saa stylisti **Aino Heiniöltä** ja valokuvaaja **Olga Poppiukselta** tarjouksen muotijutun tekemisestä. Alkaa keskustelu tulevien numeroiden teemoista. Heiniö lupaa kuvallisia ehdotuksia eli moodboardeja siitä, miltä juttu voisi näyttää.

20.2.2020

Heiniö lähettää syksyisempiä moodboardeja. Manner innostuu ideasta kuvata juttu sadonkorjuu-aikaan kotieläintilalla ja päättää AD Kinasen kanssa tilata sen.

4.5.2020

Kevästä on tullut koronakevät. Manner, Kinanen, Heiniö ja Poppius suunnittelevat juttua Teamsissa. Kuvauspäiväksi kaavailaan 10. tai 11. elokuuta. Manner etsii ja varaa mallin. Tähän juttuun halutaan tummahiuksinen malli.

Mallitoimistojen nettisivuilla on esittelykuvat malleista. Trendi käyttää vaihtelevasti eri mallitoimistoja ja tavoittelee juttuihin mahdollisimman laajaa kirjoa keskenään erinäköisiä naisia.

Trendin muotijuttua suunnitellaan tyypillisesti 4–5 kuukautta etukäteen. Kuvaukset voivat olla muuhun vuodenaikaan kuin lehti ilmestyy. Silloin kuvataan sisällä tai luontoa häivytetään kuvista.

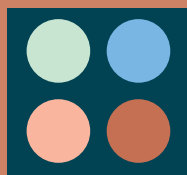
"Muotijutuista tulee harvemmin palautetta, mutta tätä kiiteltiin kivoista ja käyttökelpoisista vaatteista. Yksi lukija soitti ja tiedusteli, mistä voi ostaa yhdessä kuvassa esitellyn tunikan. Toinen lukija kysyi, mistä toiseksi viimeisen kuvan ihanat kiiltävät maiharit on ostettu. Niitä koskeva valkoinen kuvateksti oli jäänyt epäselväksi, kun tekstin taustakin oli vaalea." – Linnea Manner

3.8.2020 alkava viikko

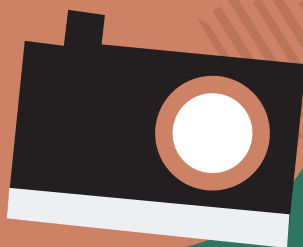
- Manner palaa lomalta. Mallitoimiston agentti **Jasmin Mishima** on selvittänyt kuvauspaikkaa, ja Manner saa näyttille kännykkäkuvia Skatan tilalta Helsingissä. Kuvissa näkyy kanoja, lampaita ja useita mahdollisia kuvaustaustoja.
- Toimitus hyväksyy paikan.

- Heiniö valitsee lainaksi kuvausvaatteita helsinkiläisistä pr-toimistoista ja brändien showroomeilta. Lähetti tuo vaatteet Heiniön kotiin, missä hän järjestee ne rekeille asukokonaisuuksiksi. Kuvauksiin vaatteet kulkevat kasseissa ja pukupusseissa. Mukaan hän ottaa myös rekin ja silitystarvikkeet.

8

Pr-toimistot markkinoivat tuotemerkkejä ja lainaavat tuotenäytteitä esimerkiksi lehtien ja somevaikuttajien kuvauksiin. Joillakin brändeillä on tuotteiden esittelyä varten oma showroom.

"Jutussa pitää olla tuotteita ylellisestä edulliseen. Lukijat arvostavat sekä vastuullisuutta että käyttökelpoisuutta."
– Linnea Manner

9

18.–25.8.2020

Manner kirjoittaa jutun lyhyitä tekstejä muiden töiden lomassa. Kirjoittaessaan hän huomioi kuvien kertoman tarinan ja miettii, mitä asioita lehti haluaa nostaa. Tekstien kirjoittaminen vie yhteensä pari tuntia. Päätoimittaja ja tuottaja editoivat tekstit. Tyypillinen korjaus on esimerkiksi se, että joku tekstissä mainittu tuote ei näyäkään rajatussa kuvassa. AD Kinanen saa kuvat ja taittaa jutun.

10

KUNILTA
VILENEE

"Some toimii usein huumori-kärjellä. Tekstin ja kuvan yhdistelmään tulee pelkkää kuvaa helpommin tykkäyksiä."
– Linnea Manner

14.9.2020

Manner julkaisee jutun kuvia Trendin Instagramissa. Hän houkuttelee seuraajia valitsemaan kuvista lemparinsa ja kommentoimaan. "Some auttaa tuomaan esiin printin muotinumeroa ja -juttua."

14

13

11.8.2020

Kuvauksiin osallistuvat stylisti Heiniö, kuvaaja Lehto, malli Landys ja mallitoimiston agentti Mishima.

Mallin meikkaus ja kampaussalkku alkavat aamukuudelta mallitoimistossa Helsingin Annankadulla, mistä tiimi siirtyy tilataksilla Skatan tilalle Vuosaareen. Siellä he saavat tukikohdaksi vanhan navettarakennuksen. Paikalla on myös 4H-yhdistyksen eläintenhoitaja **Elina Röyttä**, joka auttaa kuviin mukaan tulevien eläinten käsittelyssä.

Agentti huolehtii aikataulussa pysymisestä, aamiaisesta ja lounaan tilaamisesta.

Kuvaukset päättyvät noin kello 17. Heiniö lajittelee vaatteet ja tilaa lähitin noutamaan ne takaisin lainauspaikkoihin. Muutamat pienistä liikkeistä lainaamansa vaatteet hän palauttaa myöhemmin itse.

Pian kuvausten jälkeen toimitus saa Hiltuselta meikkitiedot, Heiniöltä vaatetiedot ja Lehdolta esivalitut kuvat. AD Kinanen valitsee jutun kuvat. Myöhemmin Manner pyytää vielä yhdestä kuvasta hymyilevämmän version.

"Toimitus ei yleensä osallistu muotikuvauksiin. Yhteyttä meihin voi tietenkin ottaa, jos ilmenee kysyttävää. Esimerkiksi stylisti voi haluta varmistaa jonkun tyylin sopivuuden."
– Linnea Manner

11

27.8.2020

Lehti menee painoon.

10.9.2020

Syysmuotijuttu ilmestyy Trendissä 7/2020.

12

**Valko-Venäjän
ihmisoikeusloukkaukset,
Black Lives Matter -liike ja
#metoo muuttivat urheilua
ja urheilujournalismia.
Toimituksissa tiedetään,
että politiikka ja urheilu
ovat erottamattomia.**

Manu Haapalainen, teksti • Susanna Kekkonen, kuvat

Tero Kainulainen on noussut suomalaisten suosikkiselostajien joukkoon. Kainulainen laajentaa selostustensa näkökulmaa luontevasti myös pelikenttien ulkopuolelle.

Syyskuun seitsemäntenä päivänä **Tero Kainulainen** selosti Kazakstanin ja Valko-Venäjän välisen Kansojen liigan jalkapallo-ottelun. Kainulainen aloitti Viasat-kanavan ottelulähetyksen useamman minuutin mittaisella alustuksella Valko-Venäjän heikosta ihmisoikeustilanteesta, sen vaikutuksesta maan urheiluelämään, kansainväliseen urheiluun ja myös Jokereiden jääkiekkjoukkueen aiemmin peruuntuneeseen Minskin-ottelumatkaan.

Suomalainen urheilujournalismi on monipuolistunut 2000-luvun kuluessa merkittävästi. Yhteiskunnalliset teemat eivät ole olleet sille enää aikoihin vieraita. Urheiluselostuksissa poliittiset katsaukset ovat kuitenkin harvinaisia. Selostajan tehtävä on temmata katsoja mukaan ottelun tapahtumiin ja loihkia illuusio paikan päällä olemisesta.

Kainulainen selitti Valko-Venäjän poliittisia tapahtumia jo selostuksessaan KHL:n jääkiekko-ottelusta Dinamo Riika–Jokerit. Se oli Jokereiden kauden ensimmäinen ottelu, siis ensimmäinen kerta kun joukkue pelasi Minskin-vierailun peruuntumisen jälkeen.

”Onneksi tarve tällaiselle tulee edelleen harvoin”, Kainulainen sanoo.

”Mutta 2000-luvun aikana on enemmän ja enemmän pitänyt alkaa tuoda selostuksiin mukaan stadioneiden ulkopuolisia ilmiöitä. Ne heijastuvat usein myös selostettavaan otteluun.”

Kuluva vuosi on ollut selostajille poikkeuksellinen. Kun jalkapallon eurooppalaiset huippusarjat jatkuivat koronatauton jälkeen, otteluissa oli muutakin uutta kuin tyhjyyttä kaiku-neet katsomot.

”Black Lives Matter -liike tuli koronatauton jälkeen niin näkyväksi osaksi ottelutapahtumia, että siitä oli syytäkin puhua otteluissa jonkin verran”, Kainulainen sanoo.

”Silti selostamisessa urheilu on edelleen 99-prosenttisesti keskiössä. Poliittisia palopuheita ei kannata alkaa pitää. Selaisesta tulee palautetta, että voisitko nyt keskittyä peliin.”

Kainulainen muistuttaa, että liveurheilun katsominen on edelleen monelle tärkeä tapa nimenomaan paeta arkea.

”Esimerkiksi Jokereiden avausottelua selostaessani mietin, että vastaanottimien ääressä on varmaankin joukkueen kannattajia, jotka haluavat joukkuetta ympäröineen paskamyrskyn jälkeen edes hetkeksi keskittyä siihen, miltä peli näyttää.”

HELSINGIN SANOMIEN URHEILUTOIMITUKSESSA jo viidellä vuosikymmenellä työskennellyt **Heikki Miettinen** on nähnyt journalistisen kulttuurin muutoksen aitiopaikalta.

Hän ajoittaa uuden yhteiskunnallisen aallon synnyn vuoteen 2016. Amerikkalaisen jalkapallon pelaaja **Colin Kaepernick** otti tuolloin tavakseen polvistua otteluita edeltävän kansallislaulun aikana. Se oli kannanotto Yhdysvaltojen rakenteellista rasismia ja mustaan väestöön kohdistuvaa poliisiväkivaltaa vastaan.

”Aina on ollut kantaottavia urheilijoita, mutta viime vuosina yhteiskunnallisia aiheita on noussut enemmän esiin journalismissakin”, Miettinen sanoo.

”Esimerkiksi Qatarin saamat jalkapallon ja yleisurheilun MM-kisat ja niiden stadioneiden rakentamiseen liittyvä ihmisoikeuksien polkeminen ovat paljon esillä.”

Suomessa urheilujournalismi on monipuolistunut ja mennyt eteenpäin, mutta vielä ei olla otettu kiinni esimerkiksi Yhdysvaltoja, Miettinen huomauttaa. Amerikkalaislehdissä urheilutoimitukset ovat hakeneet yhteiskunnallisia näkökulmia ja onnistuneet houkuttelemaan huippukirjoittajia jo kymmenien vuosien ajan.

Miettinen näkee suomalaisen urheilujournalismin yhteiskunnallistumisen johtuvan yhtäältä toimitusten tarpeesta reagoida urheilumaailman muuttumiseen, toisaalta journalismin yleisemmästä muutoksesta, jossa toimittajat kirjoittavat näkökulmatekstejä omalla naamallaan.

Miettinen kirjoitti *Hesariin* terävän näkökulmatekstin Jokereiden valmistellessa Minskin-vierailuaan. Hän sanoo, että Jokereiden peliesitysten seuraaminen jatkuu kaikesta huolimatta *Helsingin Sanomien* urheilutoimituksessa normaaliin tapaan. Kun kausi etenee ja otteluita pelataan useita viikossa ei poliittisten näkökulmien jatkuva toisto palvele ketään.

”Toki voitaisiin toistuvasti kirjoittaa Venäjän ihmisoikeus- ja demokratiatilanteen hankaluudesta, mutta onko se ensisijaisesti urheilutoimituksen tehtävä?” Miettinen kysyy.

”Ja meidän on myös koitettava toimia Jokereiden kanssa päivittäisessä työssämme. Kriittisyyteenkin on löydettävä balanssi. Kenenkään kädestä ei pidä syödä, mutta joku järki pitää päässä pitää.”

Miettinen sanoo, että suomalaistoimituksissa on pakko pitää mielessä myös maantieteelliset tosiasiat.

”Tietysti täytyy kunnioittaa yli tuhannen kilometrin rajaamme Venäjän kanssa. Lisäksi Valko-Venäjän tilanne on Venäjään verrattuna akuutti. Siellä on kadut täynnä protestoivia ihmisiä. On täysin selvää, ettei se ole millään mittarilla sopiva paikka pelata kiekkoa.”

YLE URHEILUSSA TYÖSKENTELEVÄ Jelena Leppänen on kirjoittanut niin urheilun häirintäkulttuurista kuin Valko-Venäjän ja Venäjän ihmisoikeustilanteestakin. Leppäsen on selvää, ettei urheilua ja yhteiskunnallisia asioita voi erottaa toisistaan.

”Toki osa lukijoista toivoo, ettei aina muistutettaisi siitä, mitä politiikkaa tai valtapeliä siellä on taustalla. On tosi vaikeaa nähdä, milloin taustakuviot ovat liikaa esillä, ja miten paljon pitäisi olla. Tilanne on joskus kirjoittajalle ristiriitainen.”

Aiemmin ulkomaantoimituksessa työskennellyt Leppänen sanoo, että urheilutoimittajien nykypolvi pyrkii ”totta kai” tekemään myös yhteiskunnallisesti yhtä painokasta sisältöä kuin mikä tahansa muu toimitus.

”Kyllä urheilujournalismi saisi silti olla edelleen painokkaampaa ja kriittisempää. Minusta työtä on edelleen tehtävä paljon, jotta tulospainotteisuudesta päästäisiin johonkin laajempaan ja syvempään.”

Samaa mieltä on Liikunnan ja kansanterveyden edistämissätiö Likesissä erikoistutkijana työskentelevä entinen huippuhihtäjä **Kati Lehtonen**. Hän

Ylen Jelena Leppänen on nostanut jutuissaan esiin muun muassa valkovenäläisurheilijoiden synkkää ihmisoikeustilannetta. Helsingin Sanomien Heikki Miettinen seuraa tiiviisti Helsingin Jokereita – myös joukkueen omistus- ja taustakuvioita.

seuraa urheilumaailmaa ja -mediaa laajasti, aina liikunnasta huippu-urheiluun.

Lehtonen toivoisi urheilujournalismilta vielä enemmän rakenteisiin paneutumista.

”Valtaosaltaan urheilujournalismi on edelleen toteavaa, raportoivaa ja lööppivetoista”, Lehtonen sanoo.

Esimerksi Jokereiden tapauksessa media peräänkuulutti pelaajilta selkeämpiä kannanottoja, jopa pelaamisesta kieltäytymistä. Onko vastuu kannanotoista kuitenkin urheilijoiden, joiden koko elämä on tähdätty kohti kovissa otteluissa pelaamista ja huippusuorituksia? Eikö median ole helpompi ottaa kantaa kuin urheilijoiden?

”Median pitäisi kertoa, mitkä asiat johtivat siihen, että Jokereiden pelaajat joutuivat ehkä tekemään päätöksen pelaamatta jättämisestä”, Lehtonen sanoo.

”Uutinen vanhenee nopeasti ja asian seuranta loppui kuin kanan lento. Uusia otteluita tulee ja urheilumedian tahti on niin nopea, että pitkäkestoista seurantaa tehdään aika vähän.”

Lehtonen antaa toisen esimerkin siitä, miten huomio kiinnittyy mediassa sivuseikkoihin. Fluoripohjaisten suksivoiteiden täyskiellon vaikutuksesta hiihtoon on kirjoitettu paljon. Fluori on päätetty kieltää kilpahiihdossa. Se on voiteena ylivoimainen, mutta ympäristölle myrkyllinen. Tälle ”detaljitalle” keskustelu mediassa myös jää, Lehtonen sanoo.

”Jutuissa voisi kysyä, miten merkittävää on aika rajallisen kilpailijamäärän voiteiden muuttaminen, kun sitä vertaa kisojen perässä matkustamiseen ja sen ympäristövaikutuksiin. Voisi kysyä, tarvitseeko kisoja järjestää niin monessa paikassa.”

Vaikka urheilukirjoittamiseen on saatu kriittisiä sävyjä, urheilujuttuja tehdään edelleen tulospainotteisesti, Lehtonen väittää.

”Vertaan sisältöjä usein kulttuurisivuihin. Niissähän kerrotaan vähän samantapaisista asioista. Mennään katsomaan ja nauttimaan teatteria tai urheilua. Kulttuurissa on ihan luontevaa kertoa, miten esitys reflektoi tasa-arvoa tai mies- ja naiskuvaa. Urheilukirjoittamisen tapa on toteavampi.”

Kyse on urheilun ihmiskuvasta, *Ilta-Sanomien* Vesa Rantanen sanoo. Rantanen on kirjoittanut ja puhunut urheilusta Sanoman laskuun 1990-luvun puolivälistä saakka.

Hänen mukaansa urheilijat on vanhastaan nähty urheilua suorittavina koneina, joilla on vähän kiinnostavaa sanottavaa mistään muusta. Näin ei tarvitse olla.

”Urheilijoiden joukossa voi olla valtava määrä aktivisteja tai heillä voi olla erilaisia mielenkiinnon kohteita. Miksi emme antaisi näiden ihmisten puhua myös muista intohimoistaan?”

Urheilulehden ja *Ilta-Sanomien* urheilutoimituksen esihenkilönä työskentelevälle Rantaselle aiempaa yhteiskunnallisem-

Korona laajensi urheilujournalismin näkökulmia vähintään saman verran kuin edelliset 10–15 vuotta yhteensä.

Vesa Rantanen, Urheilulehden ja *Ilta-Sanomien* urheilutoimituksen esihenkilö

pi urheilukirjoittaminen on sydämen asia.

”Lopulta vain rajallinen määrä ihmisiä jaksaa kiinnostua Leijonien ohjauspelin analyyseistä. Ainoa tapa haalia lisää lukijoita urheilusisällöillemme on juuri yhteiskunnallisten näkökulmien lisääminen”, hän sanoo.

Rantasen mukaan suomalaismedia selvisi esimerkiksi Jokeri-kohusta hyvin.

”Panin riemumielen merkille, että urheilutoimitusten katse oli Valko-Venäjän ihmisoikeustilanteessa. Eihän Jokerien kenttäkoonpanoista, pelitaktiikoista tai iskukyvyistä KHL-kauden alla näkynyt Minskin avausottelun lähestyessä artikkelin artikkelia. Fokus oli niin tiukasti poliittisessa puolessa. En tiedä, olisiko kymmenen vuotta sitten ollut näin”, Rantanen sanoo.

Aiemmin yhteiskunnallisemmat jutut annettiin esimerkiksi ulkomaantoimitusten tehtäväksi. Niin ei enää tehdä, Rantanen huomauttaa. Rantasen mukaan kyse on sukupuolenvaihdoksesta. Toki myös itse urheilumaailma muuttuu.

”Isoimpia arvokisoja myönnetään melkein pelkkiin diktaatureihin. Pitäisi olla hyvin putkinäköinen urheilutoimitaja, ettei tällaista huomaisi. Urheilutoimittajiksi on hakeutunut oman kylän seura omasta intohimostaan seuraavien kansakoulunopettajien sijaan enemmän oikeita journalisteja.”

Rantanen näkee urheilutoimitukset lehtien kruununjalokivinä, jos ei aivan vielä, niin ainakin lähitulevaisuudessa.

”Moni urheilutoimitus pystyy tuottamaan äärettö-

män syvällistä analyysiä Suomen jääkiekkomaajoukkueen pelistä. En löydä politiikan toimituksilta yhtä laadukasta luotausta THL:n toiminnasta korona-aikana. Omassa erikoisoaamisessaan urheilutoimittajat ovat todella syvällä ja todella hyviä.”

Black Lives Matterin, Qatarin kuolleiden siirtotyöläisen tai urheiluseurojen pride-tempausten raportointi on yksi asia – keskeinen osa median työtä ja ehdottoman tarpeellista. Mutta kuinka hyvin urheilujournalismi osaa löytää puheenaiheita omaehtoisesti, penkomalla penkoa epäkohtia? Osaa ja ei osaa, Rantanen sanoo. Kilpaurheilun kuukausiksi seisauttanut koronakriisi kannusti etsimään tuoreita aiheita.

”Korona laajensi urheilujournalismin näkökulmia vähintään saman verran kuin edelliset 10–15 vuotta yhteensä”, Rantanen sanoo.

Rantanen nostaa alan viimeaikaisina onnistumisina esiin muun muassa Ylen uutiset taitoluisteluvalmentaja **Mirjami Penttisen** kyseenalaisista valmennusmetodeista ja MTV:n laajat jutut urheilukulttuuriin liittyvästä seksuaalisesta häirinnästä.

Urheilussa on monenlaista tärkeää, Rantanen sanoo.

”Tulokset ovat tärkeitä ja analyysit samoin, mutta yhteiskunnalliset teemat kiinnostavat myös sitä yleisöä, jota ei kiinnosta paljonko peli päättyi.”

URHEILUN YHTEISKUNNALLISIIN KYSYMYKSIIN erikoistunut **Marika Lehto** palkittiin syyskuussa vuoden freelancerina. Suomen freelancejournalistit ry:n palkintoperusteina mainitaan *Urheilulehden* ja *Ilta-Sanomien* jutut, joissa ruoditaan suomalaisen joukkuevoimistelun ja taitoluistelun valmennuskulttuuria sekä seksuaalista hyväksikäyttöä urheilun maailmassa.

Lehto sanoo, että urheilutoimittajat löytävät itsekin pengottavaa urheilun piiristä.

”Totta kai sen täytyy olla tavoite, ettei vain reagoida jo olemassa oleviin ilmiöihin, vaikkei tällaisista aiheista kirjoittaminen helppoa olekaan.”

Kyse on myös resursseista, Lehto sanoo. Varsinkin freetointijälle on kannattavampaa tehdä yksinkertaisempia juttuja kuin viikkojen mittaista penkomista vaativaa tutkivaa journalismia.

Lehto huomauttaa esimerkiksi oman juttunsa tamperelaisen joukkuevoimisteluvallmentajan kyseenalaisina pidetyistä metodeista johtaneen konkreettisiin muutoksiin.

”Se oli itse löydetty oma aihe, joka johti muutokseen Voimisteluliitossa, heijastui myös Taitoluisteluun ja aiheutti keskustelua urheilukentässä.”

Nyt tuloturheilu on palannut. Tutkivat ja yhteiskunnalliset jutut eivät urheilumediasta katoa, mutta valintoja on tehtävä. Kun kilpailut ovat alkaneet uudelleen, on pohdittava en-

tistä tarkemmin, mistä kisoista kerrotaan ja millä laajuudella.

Hämeen Sanomien urheilutoimituksen esihenkilö **Samuel Savolainen** uskoo koronakriisin tuoman yhteiskunnallisen spektrin laajentumisen jäävän pysyväksi.

”Tulevaisuus ei ole sitä, että huomisen lehdestä luetaan eilisen tulokset”, Savolainen sanoo.

”Osa nykyisistä urheilutoimittajista on paljon muutakin kuin mikrofonia hikisen urheilijan eteen työntäviä kirjureita. Mutta kun näkökulmia laajennetaan, medialla on vastuu myös siitä, että asioista ei kysellä aivan perehtymättömiltä ihmisiltä”, Savolainen huomauttaa. Urheiluihmisten analyysit politiikasta saattavat jäädä pintapuolisiksi tai kuulostaa kummallisilta, jos nämä eivät ole perehtyneet asiaan.

”Eivät kenenkään etua palvele sellaiset kommentit, että veli **Lukashenko** on kova kiekkomies, vaikka mediataloilla onkin kova kiusaus kerätä klikkejä. Kun kyse on kuitenkin siitä, että kymmenen miljoonaa ihmistä Valko-Venäjällä tarvitsisi jotain edes ihmisoikeuksia ja aitoa demokratiaa muistuttavaa.”

Toisaalta urheilujournalismin ei Savolaisen mielestä pidä ottaa kriittistä näkökulmaa vain muodon vuoksi.

”Yhteiskunnallisten aiheita ei pidä tehdä pakonomaisesti”, hän sanoo.

”Jos asiat tulevat luonnollisesti esiin, niiden käsittely on totta kai tärkeää. Mutta ei kriittisiä juttuja pidä vain sen vuoksi kirjoittaa, että lukijoita on alkanut sellainen kiinnostaa.”

Eikä urheilutoimituksissa sitä paitsi ole varaa irrottaa edes yksittäistä toimittajaa jonkin tutkivan jutun pariin pitkäksi aikaa, *Ilta-Sanomien* Vesa Rantanen sanoo. Tai sitten täytyy jättää jotain muuta tekemättä.

ENTÄ MITÄ JÄÄ JO NYT TEKEMÄTTÄ? Urheilua vaivaava seksuaalisen häirinnän kulttuuri oli syyskuussa laajasti esillä Suomen urheilun eettisen keskuksen Suekin selvityksen ja sen uutisoinnin kautta. Teema on ollut viime vuodet laajasti tapetilla. Samalla voi kysyä, miksi vasta nyt. Olisiko journalismin pitänyt osata tarttua asiaan jo aiemmin?

”Urheiluyhteisö ei aiemmin ollut laajemmin valmis puhumaan asioista”, Ylen Jelena Leppänen sanoo.

”On tarvittu edelläkävijöitä, jotka ovat pystyneet puhumaan avoimesti ja tuomaan ongelmia esiin. Aiemmin on ajateltu, että kritiikki voi vahingoittaa omaa lajia. Ehkä journalistit ovat ajatelleet hiukan samoin, eikä siksikään ole ollut uskallusta tuoda esiin kaikkia ongelmakohtia.”

Leppäsen mielestä urheilujournalismin tulisi edelleen penkoa kerrottavaa aktiivisemmin.

”Yksi hyvä esimerkki saatiin vuonna 2015, kun *Urheilusanomat* selvitti, mitä kaikkea lasten vähentynyt liikkuminen aiheuttaa. Se vaikutti hallitusohjelmaan asti.” ●

"Häirintää ja kiusaamista ei saa vähätellä", asianajaja Martina Kronström sanoo. Hän on useasti puolustanut toimittajia oikeudenkäynneissä, joissa on pohdittu sanojen merkitystä.

Martina Kronström edustaa häirittyjä toimittajia oikeudessa. Samalla hän asettuu itse alttiiksi solvauksille.

Tommy Pohjola, teksti ● Miikka Pirinen ja Tommy Pohjola, kuvat

Asianajaja **Martina Kronström** on pettynyt. On kulunut kaksi vuorokautta sitä, kun Oulussa koontunut Rovaniemen hovioikeus päätti pitää voimassa toimittaja **Johanna Vehkoole** tuomitut sakot kaupunginvaltuutettu **Junes Lokan** kunnian loukkaamisesta.

"Esitimme hovioikeudessa kaikki ne todisteet, jotka oli mahdollista esittää. Päämieheni kertoi tapahtumista itse. Lisäksi oli videoita ja kirjoituksia. Oikeuskäsittely oli reilu. Olen silti sitä mieltä, että hovioikeus ei ymmärtänyt, mitä häirintä on."

Mädättäjä. Verorahoilla toimiva kallispalkkainen juristi. Huono ihminen. Luuseri.

Päivästä toiseen, kuukausia ja jopa vuosia. Aikaisemmin syytettyihin ja uhreihin kohdistunut ja henkilöön menevä arvostelu osuu nykyään myös juristeihin, tuomareihin ja syyttäjiin.

Johanna Vehkoota ja **Jessikka Aroa** edustava Martina Kronström ei voi osallistua sosiaalisen median keskusteluihin, sillä kaikkea Kronströmin sanomaa voitaisiin käyttää häntä ja hänen asiakkaitaan vastaan.

Samasta syystä tuomarit ja syyttäjät eivät juurikaan kuulu tai näy Twitterissä eivätkä Facebookissa, vaikka osalla siellä tili onkin.

Jos asianosaisista tulisi jäävejä, oikeusprosesseja saatettaisiin joutua uusimaan.

"Tiedän aika hyvin, mitä minusta kirjoitetaan. Sattuuhan se, mutta minun on annettava sen kaiken olla. On oltava teflonia. Eikä mikään muuttuisi sillä, että minut kammettaisiin näistä töistä sivuun. Tilalle tulisi varmasti joku muu", Martina Kronström sanoo.

2000-LUVUN ALUSSA nauvolainen abiturientti Martina Kronström mietti, mitä tekisi isona. Tuttu ehdotti juristin opintoja Turussa. Kron-

strömiä kiinnosti prosessioikeus, joka sääntelee oikeudenkäyntimenettelyä tuomioistuimissa ja muita keinoja, joilla kansalaiset voivat oikeusvaltiossa saada oikeussuojaa. Myös ympäristöasiat ja konkurssilainsäädäntö tuntuivat mielenkiintoisilta.

"Näin jo varhain, että haluan nimenomaan puolustamaan ihmisiä ja yrityksiä. Olen aina ajatellut, että lopulta oikeus voittaa."

Kronström puhuu kutsumuksesta. Hän valitsi asianajajan uran. Tarjolla oli myös tuomarin ja yleisen syyttäjän osa.

"Arvostan todella paljon heidän työtään. Ja sitä työtä riittää. Kiire ja paine suorittaa ovat todella kovia, luultavasti kovempia kuin minulla."

Lopulta oikeus voittaa. Voittiko Oulussa?

"Vaikka välillä tuntuu, että asioita on vattu kauan ja oikeudessa käsitellään vuosien takaisia tapahtumia, on muistettava, että toimittajien häirinnässä on kyse melko tuoreesta ilmiöstä."

Kronströmin käsitys on, että oikeuslaitokset eri puolilla maata ovat vasta nyt heräämässä häirintään, jonka kohteeksi esimerkiksi toimittajat Jessikka Aro ja Johanna Vehkoo ovat joutuneet. Linja on haussa.

"Käsiteltäviä tapauksia on paljon. Oikeuslaitoksessa on paineita tehdä päätöksiä. Luonnollisesti se vaikuttaa myös tuomareihin, kun apuna ei ole aikaisempia päätöksiä, joista hakea tukea omaan juttuun."

VEHKOON OIKEUDENKÄYNTIÄ edeltävällä viikolla Kronström ajaa Helsingin käräjäoikeudessa toista juttua. Syyskuun 23. päivänä salissa 209 on aiheena sananvapaus.

Asianomistajina ovat toimittaja Jessikka Aro ja Puolustusvoimissa työskentelevä tutkija.

Vastaaja, entinen kirkkoherra **Juha Molari**, on erotettu heistä mustalla sermillä. Osa-

puolten välillä ei ole näköyhteyttä.

Martina Kronström ja asianosaiset saapuivat oikeussaliin heille varatusta sisäänkäynnistä. Oven läpi kuljetaan erilliseen taukutilaan. Yleensä kaikki asianosaiset kulkevat saliin samasta pääsisäänkäynnistä. Poikkeuksellinen järjestely johtuu siitä, että aikaisemmissa oikeuskäsittelyissä on koettu vakavia häiriöitä.

Kun Helsingin hovioikeus käsitteli aiemmin tänä vuonna *MV-lehden* julkaisemia juttuja ja lehden taustahenkilöiden muissa kanavissa julkaisemia kirjoituksia, nähtiin odotustiloissa melkoinen show. Asianomistajia oli useita, yksi heistä Jessikka Aro. Syytettyjen tukijoukot laativat sekavia raportteja nettiin kaikista ja kaikesta iskemällä kameran ja mikrofoniin lähes kiinni muun muassa työtään tekevien ammattitoimittajien kasvoihin.

Oikeussalissa osa yleisöä hihitteli kovaäänisesti herjaamissytyille.

Tänään käräjäoikeuden odotustilassa, salissa ja yleisöparvella on rauhallista. Sali on yksi oikeustalon suurimpia. Yleisöä on vähän, ehkä 15 ihmistä. Heidät komennetaan salin yläosan parvelle. Sieltä näkee ja kuulee kaiken, mutta paksun lasin takaa. Syynä järjestelyyn on koronaviruksen aiheuttama varovaisuus sekä se, että oikeuden tuomari ei halua saliin minkäänlaisia häiriöitä.

HELSINGIN KÄRÄJÄOIKEUS käsittelee vuosittain yli 75000 asiaa, eniten koko Suomessa. Yhä useammin kiistellään muun muassa siitä, mitä saa sanoa, miten saa sanoa ja missä yhteydessä ja tarkoituksessa sanotaan.

Molarin mukaan alkamassa ovat vaino-käräjät.

Vainoamisesta on tosiaan kyse myös syyttäjän mukaan, mutta uhreja ovat Aro ja Puolustusvoimain tutkija. Kier-

roksia lisää se, että tällä kertaa syyttämistä on päättänyt valtakunnansyyttäjä. Vastaaja ei ole syyllistynyt mihinkään – omasta mielestään. Perusteluihin sisältyy otteita *Raamatus-ta*. Asianajajaa ei ole, vaan vastaaja edustaa itseään. Samoin ovat tehneet monet muutkin toimittajien häirinnästä syytetyt.

Normaalisti yleisö ja toimittajat seuraavat oikeudenkäyntiä salissa. Näin toimitaan avoimessa yhteiskunnassa.

”Päämieheni kertovat oikeudessa kiusaajalle, miksi he tuntevat, niin kuin tuntevat. Se ei ole helppoa. Eikä se auta yhtään, kun tietää, minkälaisia väheksyviä ja henkilöön käyviä live-twiittejä takarivissä julkaistaan kesken oikeudenkäynnin”, Martina Kronström sanoo.

Kronströmin mukaan vaarana on se, että uhri sulkeutuu eikä halua kertoa kokemastaan häirinnästä.

”Tilanne ei missään tapauksessa saa johtaa itsesensuuriin, siihen että taivumme ulkopuolisen painostuksen edessä. Että kerromme vähemmän. Tai siihen, että vakavaa asiaa vähäteltäisiin. Oikeuden on tehtävä selväksi, että kiusaamisella on seuraamuksia.”

Myös hallitus on havahtunut tilanteeseen ja sanavapauden uusiin uhkiin.

Oikeusministeri **Anna-Maja Henrikssonin** (rkp) mukaan Suomessa on lisääntynyt toiminta, jossa työtään tai luottamustointaan hoitavia ihmisiä häiritään ja uhkaillaan eri tavoin.

Oikeusministeriössä on valmistunut

Monesti oikeudenkäynti alkaa sillä, että kasvoille lyödään kamera ja mikrofoni. Ei ole väliä vastaako kysymyksiin. ”Pilkkavideo on joka tapauksessa pian verkossa”, Martina Kronström sanoo.

luonnos hallituksen esitykseksi laittoman uhkauksen säätämisestä virallisen syytteen alaiseksi. Laiton uhkaus olisi virallisen syytteen alainen, jos se kohdistuu henkilöön hänen työtehtävänsä tai julkisen luottamustehtävänsä vuoksi.

Hallituksen esitys asiassa on tarkoitus antaa loppusyksystä.

Helsingissä kärjillä tulee päätös. Entinen kirkkoherra tuomitaan vainoamisesta ja törkeästä kunnianloukkauksesta viideksi kuukaudeksi ehdolliseen vankeuteen. Maksettavaa tulee yhteensä lähes 100 000 euroa.

”Kova tuomio. Kannattaa miettiä, lähteäkö julkisuuteen mustamaalaamaan ihmisiä. Siitä voi seurata vankeutta ja ulosottokierre.” ●

Tästä häirinnässä on kyse

Suomalaisten journalistien työhön pyritään puuttumaan monenlaisella vaikuttamisella ja painostuksella. Journalistien keskuudessa erityinen huoli kohdistuu yleisön suunnasta tulevan painostuksen ja uhan kasvuun, kertoo Tampereen yliopiston tutkijan **Ilmari Hiltusen** tuore tutkimusartikkeli *Ulkoinen vaikuttaminen ja sen vastakeinot suomalaisessa journalismissa*.

”Sosiaalisen median yleistymisen ja yhteiskunnallisen ilmiöpiirin kiristymisen seurauksena vihapuhe, uhkailu ja mustamaalaaminen koskettavat yhä suurempaa osaa journalisteista. Pahimmillaan häirintä johtaa itsesensuuriin ja voi jopa ajaa toimittajia pois alalta”, Hiltunen sanoo COMET-tutkimuskeskuksen tiedotteessa.

Tutkimuksessa tunnistettiin kuusi tapaa, joilla toimittajiin yritetään vaikuttaa ulkopuolelta. Niitä ovat esimerkiksi tiedonhankintaan kohdistuva, psykologinen, fyysinen ja taloudellinen uhkailu ja painostus. Journalismiin ovat vanhastaan pyrkineet vaikuttamaan muun muassa poliitikot, yritykset ja viranomaiset. Uudentyyppisenä ilmiönä journalistit puolestaan nimesivät yleisön harjoittaman laajamittaisen ja henkilöön menevän häirinnän.

Tommy Pohjola

Tutkimuksesta lisää sivulla 40.

Martina Kronström

- **Martina Kronström** on Helsingissä asuva asianajaja ja asianajotoimisto Sotamaa Oy:n toimitusjohtaja.
- Puolustaa eri oikeusasteissa muun muassa Jessikka Aroa ja Johanna Vehkoota.
- **Syksy 2018** Johan Bäckman, Ilja Janitskin ja kolmas henkilö saivat kärjäoikeudessa ja hovioikeudessa tuomioita muun muassa törkeistä Jessikka Aroon kohdistuneista kunnianloukkauksista ja yllytyksestä törkeään kunnianloukkaukseen sekä monista muista rikoksista. Janitskin kuoli kesken oikeusprosessin. Korkein oikeus myönsi viime viikolla Arolle valitusluvan.
- **Kevät 2019 – syksy 2020** Johanna Vehkoo tuomittiin kärjäoikeudessa ja hovioikeudessa kaupunginvaltuutettu Junes Lokan kunnian loukkaamisesta. Journalistiliitto pitää tuomioita kohuttomina. Vehkoo harkitsee valittavansa korkeimpaan oikeuteen.
- **Talvi 2019** Jessikka Aro haki lähestymiskieltoa häntä häiriköineille Panu Huuhtaselle ja Tiina Keskimäelle. Oikeus katsoi vastaajien toiminnan olleen ”vakavasti häiritsevää” ja aiheuttaneen ”pelkoa ja ahdistusta”, mutta ei määrännyt lähestymiskieltoa. Asiasta on valitettu hovioikeuteen.
- **Syksy 2020** Juha Molari tuomittiin Jessikka Aron ja toisen henkilön törkeästä kunnianloukkauksesta. Tuomio ei ole lainvoimainen.

Maarit Nurminen on Suomen pienimmän paikallislehden omistaja, päätoimittaja ja ainoa työntekijä

Marja Honkonen, teksti • Hanna-Kaisa Hämäläinen, kuva

Kun Maarit Nurminen vuonna 2016 osti Korpilahti-lehden, opiskeluaikainen ex-poi-
kastävä lähetti viestin ja kysyi, mahtoiko Nurminen muistaa haaveilleensa aikanaan omasta lehdestä. Ei muistanut.

"Aina pitäisi miettiä, mitä toivoo. Se voi toteutua", Nurminen sanoo nauraen.

Nurminen oli tullut Korpilahdelle toimittajan sijaiseksi vuonna 2001. Päätoimittajana hän aloitti kolme vuotta myöhemmin.

Meni viisi vuotta, ja lehdeltä katosivat ensin oma kunta, sitten markettien mainokset. Kauppojen päätös teki muutokin tiukkaan budjettiin kymmenien tuhansien eurojen loven. Lehden suurimmat omistajat olivat Vanhan Korpilahden kotiseutuyhdistys ja Korpilahden kunnan nielaissut Jyväskylän kaupunki. Ne alkoivat kaupitella lehteä Nurmille.

Nurminen kieltäytyi ensin, mutta pyörsi päätöksensä. Hän päätti jatkaa toimintaa yrittäjänä.

"Hirvittää se välillä edelleenkin", Nurminen sanoo.

"Tosiasiata on, että tätä lehteä ei olisi enää olemassa ilman minua."

NURMINEN ON YKSI harvoista päätoimittajista, jotka tekevät paikallislehteä ainoana työntekijänä. Suomen Lehdistön julkaisemassa Sanomalehtien liiton vuoden 2020 jäsentilastossa yhden työntekijän paikallislehtiä on kolme, ja kaksi niistä kuuluu isompaan yhtiöön.

Tällä mittapuulla itsenäinen Korpilahti-lehti on Suomen pienin paikallislehti. Vastaavassa tilanteessa on esimerkiksi urheiluseuran omistama Petäjävesi-lehti, joka ei kuulu Sanomalehtien liittoon.

Yrittäjälle oma paikallislehti on keho keino tehdä voittoa, mutta Nurminen kokee työnsä tärkeäksi. Kuntaliitoksen jälkeen Korpilahdelle jäi omaa vain osuuspankki ja lehti.

Yhteisö on hyvä tuki. Kylillä käytiin jopa siunaamassa Nurmisen käsiä, että tämä jaksaisi kirjoittaa.

"Etenkin vanhempien ihmisten kiitollisuus siitä, että lehteä edelleen tehdään, on liikuttavaa."

YRITTÄJYYTENSÄ ALUKSI Nurminen karsi kuluja. Hän esimerkiksi siirsi toimituksen kotitaloonsa.

Maanantaisin, tiistaisin ja keskiviikkoisin toimituksen oma sisäankäynti on avoinna asiakaspalvelua kaipaaville. Alkuvuokosta Nurminen myös taittaa, valmistaa ilmoituksia ja viimeistelee keskiviikkoisin

Kun Maarit Nurminen osti Korpilahti-lehden, tuolloin lukioikäinen tytär pelkäsi koko perheen joutuvan lehden tekoon. "Hän oli kuulemma ajatellut tehdä jotain ihan muuta." Toistaiseksi lehden tarpeisiin on kuitenkin valjastettu vain huone perheen kotitalosta.

ilmestyvää lehteä. Kun lehti on painossa, Nurminen pitää tiistai-iltapäivän vapaata.

Keskiviikko on pyhitetty toimistotöille. Loppuviikolla Nurminen käy juttukeikoilla. Joka lehteen hän tekee viisi-kuusi juttua eli kahdeksansivuisesta lehdestä noin kolme neljäsosaa.

"Tosi usein sunnuntaina teen muutaman tunnin, jotta maanantai ei olisi niin paha."

Lehti ilmestyy läpi vuoden lukuun ottamatta viikkoa jouluna, pääsiäisenä ja heinäkuussa. Se vaatii suunnitelmallisuutta.

Turvaverkon muodostavat taittotoimintoinen freelancer ja kirjanpitäjä, jolla on oikeudet hoitaa esimerkiksi laskujen maksua.

KORPILAHTI-LEHDEN LEVIKKI on noin 2000. Tilaustuotot ovat ohittaneet mainostuotot, ja viime vuonna tilaajamäärä jopa nousi hieman.

Tilanne on Nurmisen mukaan kuitenkin haastava: digimainonnassa on paha kilpailla somejätien kanssa, tilaajat ikääntyvät ja jakelukustannukset kasvavat.

Nurminen uskoo olevansa vielä viiden vuoden päästä nykyisissä tehtävissään. Ensi vuonna Korpilahti-lehti täyttää 50 vuotta.

"Totta kai järki pitää olla päässä siinä, miten pieneksi tulos voi mennä." ●

Maarit Nurminen, 51

- Korpilahti-lehden päätoimittaja ja omistaja. Toimii myös viestintä-yrittäjänä.
- Työskennellyt aiemmin Sulkava-paikallislehdessä ja Vaajakoskella ilmestyvässä Wessmanni-aluelehdessä.
- Opiskellut Jyväskylän yliopistossa journalistiikkaa.
- Kotoisin Sulkavalta. Uusperheeseen kuuluvat puoliso, koira ja kolme jo kotoa muuttanutta, aikuista lasta.
- Harrastaa kilpatanssia. "Toivoisin, että jokaisella oli sellainen ihan oikea henkireikä."

Paula Vilén palasi Helsinkiin seurattuaan kolme vuotta Trumpin Amerikan syvenevää kahtiajakoa

Nina Erho, teksti • Anna Autio, Bryan Rager ja Paula Vilén, kuvat

”Äiti, miksi sulla on noin mustat silmäpalat?”
 ”No katsos kun olen ollut kolme vuotta Yhdysvalloissa kirjeenvaihtajana.”

Ylen ulkomaantoimittaja **Paula Vilén** on palannut perheineen heinäkuussa Helsinkiin pestiltä Ylen Washingtonin-kirjeenvaihtajana.

”Kirjeenvaihtajan työ on unelmahomma ja minusta paras duuni, mitä toimittaja voi tehdä”, Vilén sanoo.

Silti rivien välistä ja riveiltäkin voi lukea Yhdysvaltain-vuosien olleen myös kiireisiä ja kuluttavia.

Vilén oli ensimmäisen kerran Ylen Washingtonin-kirjeenvaihtajana vuosina 2008–2011. Se oli **George W. Bushin** ja **Barack Obaman** aikaa. Nyt päättynyt kirjeenvaihtajapesti alkoi ja loppui **Donald Trumpin** kaudella. Eroja oli paljon.

Trumpin vaikutusta on Yhdysvaltain poliittisen kahtiajaon kärjistyminen ja se, että toimittajiin nuivasti suhtautuvia on nyt enemmän.

Kun tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** vieraili Yhdysvalloissa elokuussa 2017, Trump sekoitti tiedotustilaisuudessa hymyillen Vilénin ja STT:n Yhdysvaltain-avustajan **Maria Annalan** toisiinsa.

Niinistö antoi ensin kysymysvuoron Vilénille, ja toisella kierroksella sen sai Annala. Annalan noustessa Trump ihmetteli Niinistölle, miksi tämä antaa vuoron samalle naiselle. ”No, she is not the same lady”, Niinistö vastasi hämmentyneenä.

Tilanne oli samaan aikaan kamala ja hauska. Naiset ovat yksilöitä, ja muiden oli helppo erottaa heidät jo aivan erivärisistä

vaatteista. Hauskaa oli toimittajien älykäs leikinlasku tilanteesta ja runsas huomio, jota Vilén ja Annala tapauksen jälkeen saivat.

Reilua vuotta myöhemmin Trumpin kampanjatilaisuudessa Texasissa ilmassa ei ollut mitään hauskaa.

”Siihen aikaan hänellä oli tapana lietsoa kannattajaan haukkumaan mediaa. Koronaa ei vielä ollut, ja iso areena oli täynnä. Medialehti oli keskellä. Äkkiä Trump osoittaa meitä: ’Tuolla sitä valemediaa on.’ Pian koko areena osoittaa meitä mylvien: ’CNN sucks, CNN sucks.’ Katsoimme kuvaaja **Nina Svahnin** kanssa toisiimme: nyt jos joku kuumakalle agitoituu, tilanne voi kärjistyä.”

Tilaisuuden jälkeen sen osallistujia kulki toimittajien ohi kuin sanoen: ”Anteeksi, ei me teitä tarkoitettu.”

”Mutta median demonisointi on vaarallista. Siitä ei mennyt kauan, kun BBC:n kuvaaja sai Trumpin tilaisuudessa köniinsä.”

KIRJEENVAIHTAJAN TYÖPÄIVÄT venyvät, koska Yhdysvallat on valtava maa, ja tietenkin siitä haluaa kertoa muutakin kuin Washingtonin politiikan kuulumiset tai sen, mitä voi nähdä Hollywood-elokuvista. Aikaeron takia Washingtonin-kirjeenvaihtaja tekee samana työpäivänä Suomeen sekä illan että aamun uutisia – viimeksi mainitut itselleen iltamyöhään.

Yllä on Yhdysvalloissa kaksi kirjeenvaihtajaa, ja he tekevät juttuja talon kaikkiin kaniiniin. Toisin kuin pohjoismaiset kollegansa, he myös tuottavat juttunsa itse eli hankkivat haastateltavat, kuvauspaikat ja kuvausluvut. Palloja on koko ajan ilmassa monta.

Suurvallan asiat kiinnostavat kaikkia. Kiireisten amerikkalaisten ajasta taistelevat

kansainvälinen ja paikallinen media. Usein tavallinenkin haastattelu vaatii suomalaistointajalta sitkeää työtä: puheluita, sähköposteja ja hyviä perusteluja, miksi aihe kiinnostaisi pienessä pohjoisessa maassa Atlantin toisella puolella.

Netin ja somen kanssa ”saa pitää varansa, ettei puhelin hitsaudu käteen kiinni tunteesta, että kaikkea on seurattava koko ajan”.

Presidentti Donald Trump on suurvallan päämies, jonka näkemyksiä on seurattava. Toisaalta osa hänen tviiteistään on ”ihan silkkaa koepalloa”, johon ei tarvitse eikä pidä reagoida.

”Media on hyötynyt Trumpista valtavasti, koska hän toimii niin eri tavalla kuin aiemmat poliitikot. Mutta media ei saa sokaistua eikä unohtaa rooliaan. Paljon asioita voi ilmaista viihteellisuuden keinoin, mutta politiikan teko on myös raakaa asiaosaamista. Sirkushuvit voivat olla hauskaa hetken, mutta on surkeaa, jos viihteellisuuden jalkoihin jää se, osataanko hommia hoitaa.”

YLEN KIRJEENVAIHTAJAT TEKEVÄT vuorotellen kaksi viikkoa uutisvuoroja ja kaksi viikkoa juttuvuoroja, joissa pääsee kohtaamaan paikallisia. Ne ovat tarpeellinen ja rakas vastapaino ”päivän trumpeille”.

Kohtaamiset ovat harvoin helppoja, mutta valaisivia ne ovat – ja usein myös karun sydämmellisiä.

Kaliforniassa Vilén haastatteli perheenäiti **Helen Brownia** parkkipaikalla, jossa autossa asuvat kodittomat saavat yöpyä.

”Kodittomuus ei ole pelkästään alkoholien tai huumeidenkäyttäjien ongelma. Siellä on perheitä, jotka eivät palkallaan ole saaneet asuntoa.”

Paula Vilén harrastaa luonnossa liikkumista, hömpän katsomista ja vanhojen huonekalujen entsöintiä. Myös lapset irrottavat tehokkaasti töistä. "He huomavat heti, jos ajatus on muualla."

Kansasilaista kiinteistönvälittäjää **Lesia McMillinia** Vilén haastatteli tämän harjoittellessa ampumista kotipihallaan.

"Aseet ovat minulle tuttuja, koska olen kotoisin maalta ja enoni ja kaksoisveljeni metsästävät. Mutta Suomessa aseet liittyvät usein harrastukseen. McMillinilla oli pinkki käsiase ja kivääri itsepuolustuksen takia."

Kuolemantuomion saaneen **Tony Medinan** Vilén tapasi Texasissa ensimmäisen kerran jo vuonna 2008.

"Kymmenessä vuodessa minulle oli tapahtunut paljon. Hän oli ollut samassa sellissä.

Hänelle oli syntynyt hiljattain ensimmäinen lapsenlapsi, jota hän ei ehkä koskaan tapaa."

YLEN TV-UUTISTEN YSTÄVÄT muistavat Vilénin raportoimassa napakasti Valkoisen talon edustalta ja koronakeväänä kotinsa parvekkeelta tai terassilta. Jos Vilén havaitsi jotain demokratiaa tai ihmisarvoa nakertavaa, sitä oli kommentoitava.

Tärkeä juttuaihe oli esimerkiksi rakenteellinen rasismi, joka näkyy Yhdysvalloissa terveydenhuollossa, kohtaamisissa virkavallan kanssa ja koulussa.

"Vaikka minua ei valkoisena ulkomalaisena nostateta autosta eikä tuijoteta epäluuloisesti vaatekaupassa, Yhdysvalloissa pidempään asuessa epätasa-arvoa ei voi olla havaitsematta. Esimerkiksi koronakeväänä tyttäreni ainoa musta luokkakaveri ei päässyt kertaakaan mukaan etätapaamisiin. Heillä ei ollut tietokonetta."

Haastatteluja tehdessään Vilénille on tärkeää pysähtyä kuuntelemaan ja ymmärtämään. Työssä jaksakseen juttujen aiheista ja haastateltavien kohtaloista on kuitenkin osattava irtautua. Ohje-

nuorana toimii kriisipsykologi **Salli Saaren** neuvo vuosien takaa.

”Kun työssään kohtaa kurjuutta ja surkeutta, siviilielämässään on vaalittava kauniita asioita.”

YHDYSVALTAIN PRESIDENTINVAALIPÄIVÄ on 3. marraskuuta. Vaikka maan asioiden seuraaminen ei lopu Suomeen paluuseen, Vilén myöntää, että journalistina areenan jättäminen juuri ennen finaalia tekee vähän kipeää. Paikan päällä ihmisiä voisi kuulla suoraan, eikä aikaero olisi ongelma.

Perheen kannalta nousevienkin koronakäyrien Suomi on hieno paikka. Yhdysvalloissa lapset eivät olisi vielä kukaan päässeet kouluun tai päiväkotiin. Vaikka koronalinjaukset ja -toteutukset eivät aina onnistu Suomessa, uskoa tieteeseen, täsmällisyyttä ja syyseuraussuhteiden tajua tuntuu olevan täällä paljon enemmän.

Kotimaan hyvät puolet selvästi erottavan katseen lisäksi Vilénin Yhdysvaltain-tuliaisiiin kuuluu entistä syvempi tietoisuus journalismin merkityksestä. Kyseenalaistajien ristitulessa tekijöiden on uskottava lujasti itseensä.

”Meidän pitää vaikka ihan peilin edessä muistuttaa itsellemme, että journalismi on demokratialle äärimmäisen tärkeää. Sitä ei voi ulkoistaa viestintätoimistoille eikä sosiaaliselle medialle. Tässä ajassa jonkun on muistutettava, että koska polioon kuoltiin vielä 50 vuotta sitten, rokotuskattavuus on tärkeää. Ja että vaikka Trump niin väittää, EU:ta ei luotu painamaan Yhdysvaltoja alas vaan luomaan rauhaa Eurooppaan.” ●

Paula Vilén

- Ylen uutisten ulkomaantoimittaja.
- Ylen Yhdysvaltain-kirjeenvaihtaja kahdesti, 2008–2011 ja 2017–2020.
- Koulutukseltaan yhteiskuntatieteiden maisteri Tampereen yliopistosta 2004. Pääaine tiedotusoppi, sivuaine kansainvälinen politiikka.
- Strategian ja turvallisuuspolitiikan opinnot Maanpuolustuskorkeakoulussa. Kansainvälisen oikeuden opintokokonaisuus Helsingin yliopiston oikeustieteellisessä tiedekunnassa.
- Asuu perheineen Helsingissä. Viettää lomiaan lapsuusvuosiensa kotipaikkakunnalla Padasjoella.

KUVA: BRYAN RAGER

Paula Vilén pääsi kirjeenvaihtajakaudellaan seuraamaan kahdesti tasavallan presidentti Sauli Niinistön vierailua Valkoisessa talossa. Kuvassa Vilén esittää kysymyksen Trumpille elokuussa 2017.

KUVA: PAULA VILÉN

Koronakeväänä Paula Vilén teki usein suoria raportteja kotiparvekkeeltaan tai -terassiltaan.

KUVA: PAULA VILÉN

”Kirjeenvaihtajan työssä joutuu usein odottamaan tuntikausia ennen kuin tapahtumat alkavat. Tavallista on, että turvatarkastusten vuoksi paikalle mennään jopa 5–6 tuntia ennen h-hetkeä.” Paula Vilén ja kuvaaja Nina Svahn odottavat Texasissa Trumpin kampanjatilaisuuden alkua.

! TOIMITTAJA, MUISTA NÄMÄ, KUN KÄSITTELET YHDYSVALTAIN VAALEJA

1. Suhtaudu mielipidekyselyihin varauksella. Presidentinvaaleja ei välttämättä voita se, joka saa yhteensä eniten ääniä. Ratkaisevaa on voitto vaa’ankieliosavaltioissa, joiden äänestäjissä ei ole selvää demokraatti- tai republikaanienemmistöä. Osavaltiossa eniten ääniä saanut ehdokas saa pääsääntöisesti taakseen kaikki sen valitsijamiehet. Gallupeissa on laatueroja riippuen esimerkiksi siitä, huomioivatko ne väestöryhmien erot vastausaktiivisuudessa. Etsi kokonaiskuvaa tarkastelemalla esimerkiksi RealClearPoliticsin tai FiveThirtyEightin mielipidekyselyjen koon-tia, josta näkee keskimääräisen kannatuseron useamman kyselyn perusteella.

2. Seuraa, mitä tapahtuu senaatille. Presidentin toimintaedellytyksiin vaikuttaa vahvasti senaatista ja edustajainhuoneesta koostuvan, lainsäädäntövaltaa käyttävän kongressin koostumus. Vaalipäivänä 3. marraskuuta valitaan paitsi presidentti ja varapresidentti myös kaikki edustajainhuoneen edustajat ja kolmasosa senaattoreista. Nyt senaatissa on republikaanienemmistö ja edustajainhuoneessa demokraattienemmistö.

3. Seuraa poliittisten lupausten ja päätösten toteutumista. Trump lupasi edellisissä vaaleissa esimerkiksi Meksikon-vastaiselle rajalle muurin, jonka Meksiko maksaa, ja korvaavansa edellisen presidentin terveydenhuoltouudistuksen Obamacaren omallaan. Kumpikaan lupaus ei toteudu sellaisenaan. Lupauksista ja niiden toteutumisesta pitää kirjata esimerkiksi puoluepoliittisesti riippumattoman Poynter-instituutin sivusto PolitiFact.

Vinkit antoi Paula Vilén.

Katsopa hetki tätä hymyä

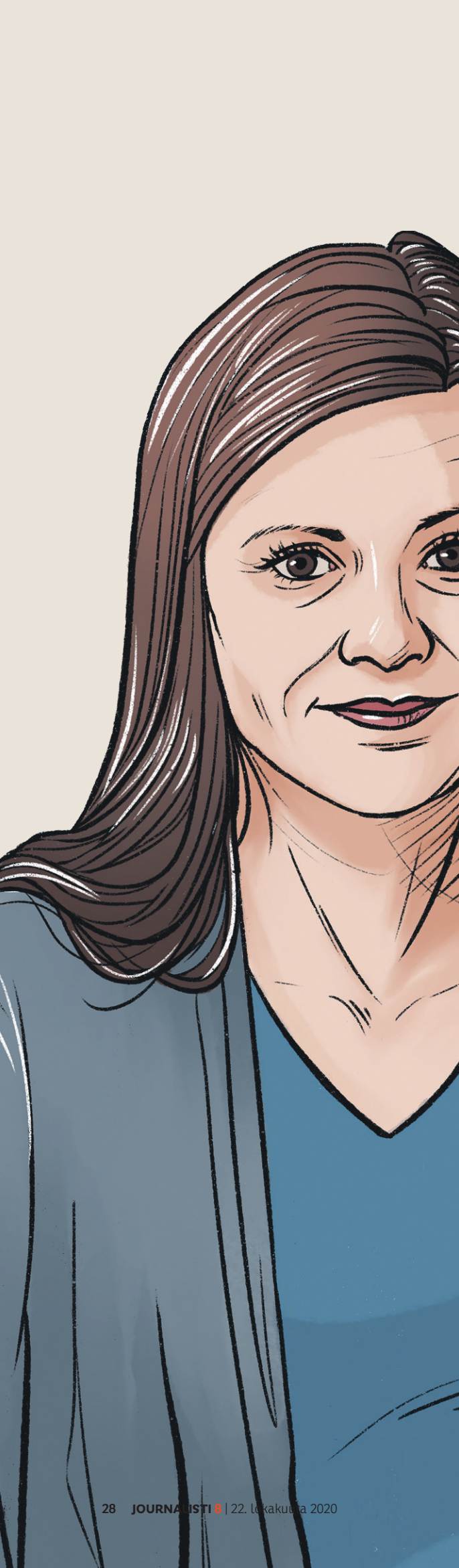
Huomasitko hymyn vaikutuksen? Hymyilitkö takaisin? Toivottavasti, sillä pienikin hymy tuottaa tutkitusti paljon hyvää, sinulle ja ympärilläsi oleville ihmisille. Muista siis hymyillä. Tutuille ja tuntemattomille.

Turva on vakuutusyhtiö, joka uskoo hymyn voimaan. Uskomme siihen, että hymy ei tee elämästä pelkästään mukavampaa, vaan myös turvallisempaa ja terveellisempää. Siksi toivomme, että hymyilisimme toisillemme mahdollisimman paljon. Tänään ja kaikkina muinakin päivinä.

*Hymyile,
olet Turvassa.*

turva.fi/hymy

 turva
vakuutusyhtiö

Kuvailu elävöittää artikkelia, mutta kun toimittaja ryhtyy tarinoimaan, saattaa mukaan lipsahtaa valheita, kirjoittaa **Sonja Saarikoski**

Sonja Saarikoski, teksti • Hanna Lahti, kuvitus

Maanantaina 27. heinäkuuta Pekka istui puutarhassaan, söi jäätelöä ja nautiskeli auringonpaisteesta.

Virke saattaa vaikuttaa yksinkertaiselta, mutta sen todenperäisyyden selvittäminen vaatii paljon työtä.

Aluksi kannattaa haastatella Pekkaa, jos tämä on mahdollista. Seuraavaksi on varmistuttava muistikuvien pätevydestä esimerkiksi haastatteleamalla Pekan asuinkumppania ja lukemalla tekstiviestejä tai päiväkirjamerkintöjä. Täytyy myös soittaa Ilmatieteen laitoksen sääpalveluun tai tarkistaa sää esimerkiksi lehtitiedoista, sillä ihmiset muistavat säätilat usein väärin.

Virkkeen kaltaista kerrontaa voi kutsua narratiiviseksi. Se on yksityiskohtaista, vie tilanteeseen ja siinä katsotaan asioita päähenkilön näkökulmasta. Narratiivinen kerronta on journalismissa suosittua. Utisetkin saatetaan aloittaa kuvailevalla kohtauksella. Joskus käy kuitenkin niin, että kuvailu ei enää täytä journalismin vaatimuksia.

TAMMIKUUSSA 2017 Lännen Median jutussa kerrottiin Isisin riveihin läheneestä miehestä. Jutun mukaan 25-vuotias **Tugral Rasid** ”piirsi Äkäslompola-järven jäälle tympiintyneen matkamiehen mutkaista jälkeä”. Jutussa nuori turkkilainen ”murehti”, ”iloitsi”, ”tervehti pulskaa Jupitea kuin vanhaa ystäväänsä” ja ”touhusi innostuksen vallassa”.

Toimittaja ei ollut haastatellut Tugralia. *Journalisti* kertoi myöhemmin, että kohtaukset oli ”dramatisoitu” muun muassa Facebook-päivitysten perusteella. Toisin sanoen osa yksityiskohdista oli kuviteltu.

Lännen Median päätoimittaja **Matti Posio** puolusti jutussa toimittajaa sanomalla, että ”miljööön kuvailussa kerronnan faktoiksi riittävät tiedot siitä, millaista yleensä on Äkäslompola-järven jäällä”.

Viime keväänä *Iltalehti* uutisoi, että pääministerin ja presidentin välillä oli ollut ulko- ja turvallisuuspoliittisessa valiokunnassa merkittäviä erimielisyyksiä. Jutussa kuvailtiin varmana tietona, että äänenpainot kokouksessa olivat nousseet.

Myöhemmin kävi ilmi, että *Iltalehdellä* ei ollutkaan tarkkaa tietoa asiasta. Juttua oikaistiin rankasti ja muun muassa lause, jossa kerrottiin äänenpainojen nousseen, poistettiin kokonaan. *Iltalehti* totesi, ettei ollutkaan saanut varmistettua kaikkia asioita riittävän tarkasti.

Jos lähteet olivat kunnossa, ongelma olisi voitu ratkaista kirjoittamalla esimerkiksi, että ”erään paikallaolijan mukaan äänenpainot

”Riskeistään huolimatta narratiivinen journalismi on olemassa syystä. Parhaimmillaan narratiivinen kirjoittaminen palvelee lukijaa, koska tieto muuttuu ymmärrettäväksi.

kokouksessa olivat nousseet”. Nyt kuvailua käytettiin välineellisesti, tuottamaan dramaattisempi vaikutelma. Samalla kierrettiin totuutta.

Timesin toimittajan **Ben Macintyren** huhtikuussa suomeksi julkaisussa tietokirjassa *Vakooja ja petturi* henkilön mielenliikkeitä kuvataan esimerkiksi näin:

”**Rick Amesin** sisuksissa piili kyynisyyden paise. Se oli pinkeä ja tulehtunut ja kasvoi niin hitaasti, ettei kukaan ollut kiinnittänyt siihen huomiota, vähiten Ames itse.”

Miten voidaan sanoa, että ”kukaan ei ollut kiinnittänyt asiaan huomiota”? Mistä sen voi tietää? Edes Ames itse ei vuosikymmenien jälkeen todennäköisesti pystyisi muistamaan asioita niin tarkasti kuin kirjassa kuvaillaan.

The New York Times kutsuu arviossaan metaforaa tulehtuneeksi. Olen samaa mieltä.

MUISTIN EPÄLUOTETTAVUUS on yksi suurimmista riskeistä narratiivisia yksityiskohtia sisältävässä journalismissa. Haastattelussa pitäisi olla koko ajan epäluuloinen: voiko tällaista muistaa? Kirjoittaessa mahdolliset epävarmuudet pitää tuoda julki. Sama pätee myös juttuihin, joissa toimittaja kertoo tapahtumista omasta näkökulmastaan. Oma muistia on epäiltävä koko ajan.

Muistitutkimus kehittyi, ja myös instituutiomme – esimerkiksi oikeuslaitos – vasta opettelevat, kuinka muistin epäluotettavuus tulisi ottaa huomioon vaikkapa esitutkintapöytäkirjojen tietoja arvioitaessa.

Toimittajille esitutkintapöytäkirjat ovat arvokasta lähdemateriaalia. Usein ne sisältävät mehuikkaita yksityiskohtia ja dramatiikkaa. Niiden laatu kuitenkin vaihtelee. Poliisikuulusteluja ei Suomessa yleensä nauhoiteta eikä niiden kirjaamiseen ole ohjeita. Joskus kirjaukset saattavat olla erittäin tarkkoja, toisinaan ne vaikuttavat autofiktioromaanilta.

Esitutkintapöytäkirja vahvistetaan allekirjoituksin. Kuulustelu on saattanut kestää tuntikausia. Ei ole ihme, jos kuulusteltava haluaa vain pois.

Silti esitutkintoihin kirjattuja asioita pidetään helposti journalistisina faktoina.

Myös muistelmagenreen tulisi suhtautua nykyistä kriittisemmin. Viime keväänä toimittajat iltapäivälehdistä Yleen ja *Helsingin Sanomiin* kertoivat totena ja värikkäin sanankääntein **Vesa-Matti Loirin** liukastuneen omaan spermaansa vuosikymmeniä sitten.

Ylen mukaan kyse oli yksityisyydessään ”vertaansa vailla” olevasta tilanteesta. Oikeasti on käytännössä mahdotonta muistaa tapahtumaa kirjassa kuvatulla tarkkuudella etenkin, kun kirjassa kerrotaan Loirin menettäneen tapahtuman seurauksena tajuntansa.

JOULUKUUSSA 2018 DER SPIEGELIN päätoimittaja **Ullrich Fichtner** puhui *The New York Timesin* haastattelussa ”narratiivisen journalismin krii-

sistä”. Oli käynyt ilmi, että *Der Spiegel* -lehden palkittu toimittaja oli keksinyt merkittävän määrän lähteistään ja sepustanut yksityiskohtia tarkasti kuvailtuihin, lukuisia palkintoja voittaneisiin juttuihin.

”Meidän täytyy kysyä itseltämme, innostummeko liikaa sellaisista tarinankerronnan muodoista, jotka saavat toimittajat tekemään tarinoita parempia kuin ne ovatkaan”, Fichtner sanoi.

Olen seurannut tiiviisti Suomessakin viime vuosina lisääntyneitä keskustelua siitä, ovatko narratiiviset keinot, kuten yksityiskohtainen kirjoittaminen ja kuvailu, vaaraksi journalistiselle totuudelle. Eriyksen aktiivista keskustelu on Facebookissa Tampereen yliopiston kirjallisuustieteilijöiden ylläpitämässä Kertomuksen vaarat -ryhmässä. Lokakuun lopussa aiheesta ilmestyy samanniminen kirja.

Pohdin narratiivisen journalismin problematiikkaa myös viestinnän gradussani, joka tarkastettiin loppuvuodesta 2019 Helsingin yliopistossa. Sitä varten haastattelin kuutta pääasiassa pitkiä, narratiivisia lehtijuttuja kirjoittavaa toimittajaa *Helsingin Sanomien* featuritoimituksesta, *Long Playsta* ja *Suomen Kuvalehdestä*. Minua kiinnosti selvittää, miten narratiivista journalismia tekevät toimittajat näkevät työnsä suhteessa uutisjournalismiin.

Esiin nousi huoli: haastateltavien mielestä niin kutsuttujen narratiivisten keinojen käytössä on merkittäviä eettisiä ongelmia etenkin yksilötarinoiden käytön osalta sekä osastoilla, jotka ovat perinteisesti tehneet nopeatempoisia uutisia. Uutisissa aikaa riittävään faktantarkistukseen ja narratiivisten keinojen käytön etiikan pohtimiseen ei ehkä ole.

NARRATIIVIISIIN KEINOIHIN liittyy riskejä, niin kuin kaikkeen kerrontaan. Koko ajan julkaistaan virheellistä tietoa ja vääriin olettamuksiin perustuvia väitteitä maailmasta, pidettiin muotoa narratiivisena tai ei.

Riskeistään huolimatta narratiivinen journalismi on olemassa syystä. Parhaimmillaan narratiivinen kirjoittaminen palvelee lukijaa, koska tieto muuttuu ymmärrettäväksi. Jutut, jotka sisältävät muuta kuin raportinomaisia faktoja, ovat usein hyvin luettuja. Siksi narratiivisia keinoja on alettu suosia. Samalla on kuitenkin unohtunut, että mitä enemmän pyritään kertomaan, sitä hitaampaa se on. Pienevien resurssien toimituksissa yhtälö on hankala.

Parhaan narratiivisesti kirjoittavat toimittajat pyrkivät välittämään jotain sellaista, mikä ei kliinisen uutiskielen kautta ole mahdollista. Ensijaista ei ole mahdollisimman värikäs kieli tai eheä tarina. Ytimessä on pyrkimys ottaa huomioon enemmän – tietojen, tutkimusten ja tapahtumien lisäksi myös ihmisten kokemukset, tunteet ja pyrkimykset. Tunnustaa, että myös niillä on vaikutusta maailmaan.

Parhaimmillaan lopputuloksena on juttu, joka auttaa ymmärtämään toisia tapoja olla. Tätä tärkeämpää tehtävää journalismille on vaikeaa keksiä. ●

Pilapiirtäjien uuden tähtikolmikun kuvat voivat olla kevennyksiä tai sananvapauden rajoja testaavaa yhteiskunnallista keskustelua

Harri Römpötti, teksti • Pertti Jarla, Ville Ranta ja Jyrki Vainio, kuvitus

Suomen pilapiirtäjäpiirejä hallitsi vuosikymmenten ajan yksi nimi – **Kari**, jonka syntymästä tuli loka-kuussa kuluneeksi sata vuotta. Viime vuosina poliittisen pilapiirroksen näkyville paikoille on noussut aiemmista töistään tunnettuja uusia tekijöitä.

Syyskuussa *Helsingin Sanomien* pilapiirtäjänä aloitti **Pertti Jarla**. **Ville Ranta** siirtyi viime vuonna *Kirkosta ja kaupungista* *Iltalehteen*. **Jyrki Vainio** aloitti *Iltä-Sanomissa* 2017 ja *Turun Sanomissa* 2016.

Rannalla on kolmikosta pisin kokemus pilapiirtäjänä. Häntä pyydettiin alalle, kun kohu *Kaltio-lehteen* tehdystä sarjakuvasta *Muhammed, pelko ja sananvapaus* nosti hänet julkisuuteen vuonna 2006. Yksi ensimmäisistä pesteistä oli *Journalistissa* 2007.

”Toimittajaperheessä sain vahvat pohjat politiikan seuraamiseen jo kotoa. Joissain varhaisissa sarjakuvissanikin oli yhteiskunnallisia aiheita, joten hyppy pilapiirroksiin tuntui luontevalta”, Ranta sanoo. Hänen vanhempansa työskentelivät sanomalehti *Kalevassa*.

Ranta aloitti Muhammed-provokaatiolla ja on jatkanut pilapiirtäjänä pitkälti samoilla linjoilla. Kolmikun räväkin ei kumartele eikä pidä pyhänä mitään. *Iltalehteen* hän piirtää kahdesti viikossa.

PERTTI JARLA VILLE RANNAN PIIRTÄMÄNÄ

”Jarla on tosi helppo piirtää. Hänen piirroksissaan kaikki teknologia on vintagea, joten ahdoin vanhaa teknologiaa tähänkin. Pikku apulainen symboloi sitä, että Jarla käyttää Fingerporin ideointiapuna lukijoita.”

”Pilapiirros ei ole viihdettä vaan yhteiskunnallista keskustelua. Pilapiirtäjä on hovinarri, joka testaa sananvapauden rajoja ja näkee, missä ihmisten ajattelu on pielessä. Pahikset ovat ilmeisiä maaleja, hyviksiä on kiinnostavampi lyödä. Mutta haluan tehdä oikeamielisiä piirroksia.”

Turun Sanomat on kannustanut iskevyyteen, Ilta-Sanomat taas antanut ymmärtää, että piirrosten on tarkoitus toimia uutisten kevennyksenä.

Jyrki Vainio

Some on räjäyttänyt Rannan saaman palautteen määrän. Joka kuvasta tulee satoja kommentteja. Niistä 90 prosenttia on kielteistä, mutta Rannan mielestä niin pitää ollakin, ja hän sanoo tottuneensa siihen. *Iltalehden* toimitus tukee Rannan rajua linjaa.

VAINIO KUULOSTAA pehmeämmältä.

”Teen perinteistä huumoria. Sarjakuva-alalla revitellään nykyään, joten ilahduin, kun minulle löytyi tilaa pilapiirrosten puolelta. *Turun Sanomat* on kannustanut iskevyyteen, *Ilta-Sanomat* taas antanut ymmärtää, että piirrosten on tarkoitus toimia uutisten kevennyksenä”, Vainio sanoo.

Vainio ehti haaveilla pilapiirtämisestä pitkään ennen kuin alan töitä löytyi. Häntä ajoi ennen kaikkea halu piirtää ammatikseen. Siemenet kylvi yhdysvaltalainen **Jim Borgman**, joka on palkittu Pulitzerilla pilapiirroksistaan.

”Opiskelin Lapin yliopistossa graafista suunnittelua. Borgman vieraili 1999 Suomessa *Jere*-sarjakuvan piirtäjänä, mutta esitelmöi pikakuvista. Tein kandidityöni suomalaisista pilapiirroksista.”

Jos haluaa elättää itsensä piirtämällä, väyliä on vain muutama. Vainio mainitsee sanomalehti-sarjakuvan, lastenkirjakuvituksen – ja poliittisen pilapiirtämisen.

MYÖSKÄÄN JARLA ei kerjää verta nenästään. *Hesarin* kuvista hän ei tähän mennessä ole saanut vielä ollenkaan palautetta.

”Olen tehnyt *Fingerporia* reilusti yli kymmenen vuotta. Kun *Hesari* ehdotti poliittisia pilapiirroksia, kiinnostuin, koska en osaa sitä. Tämä on vieläkin jännää touhua, pelottavaa ja virkistävää syvään päähän sukeltamista.”

Fingerpori ei ole poliittinen eikä juuri yhteiskunnallinenkaan, mutta varsinkin alkuaikoina se nähtiin usein provosoivana. Siksi hänen linjansa pilapiirtäjänä voi tuntua yllättävältä.

”On virkistävää katsoa *Charlie Hebdo*a ja tykkään

Willemin piirroksista, mutta en itse jaksa tehdä törkeitä. Se ei ole minulle luontevaa, ja nyt yhteiskunnassa on niin kireä ilmapiiri, etten halua osallistua sen pahentamiseen.”

Ranskalaisen *Charlie Hebdo* -lehden rienaava linja ärsyttää kaikkia ja on saanut niskaansa islamistiterroristien väkivallan. Hollantilainen **Willelem** piirtää *Libérationiin* Ranskan valtaalehdistön rajuimmat kuvat. Hän on yksi Rannan esikuvista.

KAIKKI KOLME pilapiirtäjää tekevät myös sarjakuvia. Vainio aloitti äskettäin *Keskenkasvu*-sarjan sunnuntain *Hesarissa*. Ran-

JYRKI VAINIO PERTTI JARLAN PIIRTÄMÄNÄ

”Pyrin piirtämään Jyrki Vainion sellaisena ja sen muotoisena kuin hänet vuosien ajalta tunnen.”

nan sarjakuvakirjat on julkaistu myös Ranskassa. Jarla tekee *Fingerporia*, yhtä Suomen suosituimmista stripeistä.

Pilapiirtäjien työtavat eivät ole muuttuneet ratkaisevasti vuosikymmenien mittaan. Seurataan uutisia ja reagoidaan niihin. Sosiaalinen media on toki uutta. Ranta sanoo sukeltavansa usein likaviemäriksi luonnehtimaansa Twitteriin aiheita hakemaan.

Trump on niin ilmeinen aihe, ettei haittaa, vaikken piirtäisi häntä ikinä.

Pertti Jarla

Kaikki kolme toteavat suosivansa enimmäkseen kotimaisia aiheita. Kansainvälisille löytyy maailmalta kilpailukykyisiä käsitteitä.

"Trump on niin ilmeinen aihe, ettei haittaa, vaikken piirtäisi häntä ikinä", Jarla sanoo.

Vainio tekee peräti kuusi pilapiirrosta ja yhden sarjakuvan viikossa. Hän myöntää, että se on liikaa, ja suosii uutisseurannassa radiota, jota voi kuunnella samalla, kun piirtää.

Jarlaa huoletti aluksi, ettei hän osaa seurata uutisia tarpeeksi. Pian hän totesi, että aiheita riittää viikoittaiseen piirrokseen, vaikkei ole selvillä eduskunnan kaikkien valiokuntien toiminnasta. Lisäksi hän piirtää kuusi *Fingerpori*-strippiä viikossa.

KARI SUOMALAINEN lopetti *Helsingin Sanomissa* vuonna 1991. Jarlan edeltäjästä **Henrik Karlsson** oli aloittanut 1986 ja **Terho Ovaska** 1991. *Ilta-Sanomien* piirtäjistä **Timo Mäkelä** aloitti 1980 ja **Heikki Paakkanen** 1994. **Jouko Innanen** aloitti *Ilta-lehdessä* 1984 ja *Turun Sanomissa* 1991.

Suurin dinosaurus on ollut **Jarmo "Kätsy" Koi-vunen**, joka aloitti *Ilta-Sanomissa* 1960-luvun puolivälissä. Hänen 52 vuoden uransa on harvinainen maailmanlaajuisestikin. Karikin piirsi *Hesariin* "vain" 41 vuotta. Kätsyn paikan perivät Vainio ja **Markus Majaluoma**.

Vainio puhuu sukupolvenvaihdoksesta, jossa 1950-luvulla syntyneiden tilalle on tullut 1970-luvun lapsia. Onkin vaikea keksiä 1960-luvulla syntyneitä poliittisia pilapiirtäjiä. **Kalevaan** vuodesta 1994 piirtänyt **Jari Elsilä** syntyi 1960 ja edustaa siis vuosikymmentä nipin napin.

Entä vieläkö Karin varjo häilyy nykyisen pilapiirtäjäkukupolven yllä?

"En itse vertaa piirtämistäni Kariin, mutta minua kyllä verrataan häneen. Kansa tuntee vieläkin vain Karin. Palautteessa häntä ikävöidään koko ajan. Varsinkin persupiireissä elää Kari-kultti, koska hän haukkui somaleita", Ranta miettii.

Suunnilleen samaa sanovat Vainio ja Jarla. Kaikki kolme tuntevat Karin piirroksia, mutta omat tyylit ovat erilaisia. Karin pitkä varjo on lopulta väistynyt. ●

VILLE RANTA JYRKI VAINION PIIRTÄMÄNÄ

"Viljeä tuntuu lakkaamatta seuraavan huutelijoiden taustakuoro, joten halusin sen mukaan kuvaan. Olen vuorotellen ihmeissäni, että miten semmoista jaksaa – ja kateellinen siitä, että siinä ainakin on piirroksille uskollinen yleisö."

Pilapiirtäjäkolmikko on myös sarjakuvataiteilijoita

- Pertti Jarla (s. 1971) on tehnyt viikoittaista pilapiirrosta *Helsingin Sanomiin* syyskuusta 2020 alkaen. *Fingerpori*-sarjakuva on ilmestynyt *Helsingin Sanomissa* vuodesta 2007. *Fingerpori* ilmestyy *Hesarin* lisäksi 40 muussa julkaisussa.
- Ville Ranta (s. 1978) on tehnyt pilapiirroksia *Journalistiin* 2007–2009, *Ilta-Sanomiin* 2007–2008, *Kirkkoon ja kaupunkiin* 2009–2019, *Demokraattiin* 2016–2019 ja *Ilta-lehteen* vuodesta 2019 alkaen. Julkaissut muun muassa sarjakuvakirjat *Isi on vähän väsynyt* (2005), *Kajaani* (2008) ja *Kuningas menettää päänsä* (2018).
- Jyrki Vainio (s. 1977) on tehnyt pilapiirroksia *Helsingin Uutisiin* 2016–2019, *Turun Sanomiin*, *Vantaan Sanomin* ja *Länsiväylään* vuodesta 2016 ja *Ilta-Sanomiin* vuodesta 2017. Tekee *Helsingin Sanomiin* *Keskenkasvuisia*-sarjakuvaa.

APURAHOJA HAETTAVANA

Journalistisen kulttuurin edistämistätiö sr julkistaa haettaviksi apurahat vuodelle 2021.

Kopiosto-apurahat on tarkoitettu ensisijaisesti lehdistölle sekä sähköisten viestimien verkkajulkaisuihin työskenteleville ja työskennelleille journalisteille. Sananvapauden apurahat ja Jyrki A. Juutin muistostipendit on tarkoitettu Journalistiliiton jäsenille.

KOPIOSTO-APURAHAT

Käyttötarkoitukset

Apurahoja myönnetään ammattitaidon täydentämiseen, täydennyskoulutukseen, jatko-opintoihin, kieliopintoihin, alaan liittyvään tutkimustyöhön ja ammattikuvaa syventävään työskentelyyn kuten opintomatkoihin, opintojen loppuunsaattamiseen, näyttelyiden tai julkaisujen tekemiseen. Lisäksi voidaan tukea muuta ammatillisesti perusteltua tarkoitusta.

JOKES-APURAHAT

Journalistisen kulttuurin edistämistätiö tukee sananvapauden ja journalistisen työn tutkimusta sekä yleisesti alaa hyödyttävää journalististen sisältöjen ja yhteiskunnallisen kehityksen suhteeseen liittyvää tutkimusta. Tähän tarkoitukseen säätiö jakaa 27 053 euron Jokes-apurahoja.

TYÖSKENTELYAPURAHAT

Työskentelyapurahoilla halutaan antaa mahdollisuus tutkivaan journalistiseen työhön, omaan erikoisalaan syventymiseen tai taustatyöhön. Näihin tarkoituksiin jaetaan 6 000 euron apurahoja.

OPISKELIJASTIPENDIT

Säätiö jakaa 900 euron stipendejä opiskelijoille opinnäytetyön tekemiseen.

SÄÄTIÖN KIELIKURSSIT

Jokesin kielikurssille pääsy edellyttää aiempaa kielen harrastamista.

Berliini 15. - 28.8.2021

Firenze 1. - 14.8.2021

Lontoo 15. - 28.8.2021

Montpellier 1. - 14.8.2021

Pietari 8. - 21.8.2021

Tallinna 15. - 27.8.2021

Tukholma 22.8. - 4.9.2021

Valencia 1. - 14.8.2021

SÄÄTIÖN AMMATILLISET KURSSIT

1. HAASTATTELEMISEN MESTARIKURSSI

19. - 22. toukokuuta 2021, Villa Salin Helsinki

Säätiön neljän päivän intensiivikurssilla keskitytään yhteen toimittajan tärkeimmistä työkaluista, haastattelemiseen. Työpajan vetää toimittaja Olli Seuri. Kurssi sisältää luentojen lisäksi harjoituksia ja palautetta. Mukaan valitaan hakemusten perusteella 12 journalistia.

2. ANIMOINTI-WORKSHOP: Visual storytelling

Aika: 6. - 19. kesäkuuta 2021

Paikka: The Animation Workshop (TAW), Viborg University College, Tanska

TAW:n animointityöpaja on tarkoitettu perusteet jo hallitseville kuvittajille ja graafisille suunnittelijoille. Viiden päivän työpaja koostuu luennoista, harjoituksista sekä palautteesta. Opetuskieli on englanti. Kurssille valitaan enintään 12 visualistia.

3. LIVESTRIIMAUS VERKKOON JA SOMEEN

Aika: 15. - 16. helmikuuta 2021

Paikka: ZOOM

Kahden päivän verkkokurssilla harjoitellaan livestriimausta mobiilipuhelimella. Perusteiden lisäksi kurssilla mietitään, miten sosiaalisen median yleisöjä rakennetaan ja miten viimeistellään striimaus ammattimaisesti. Luentojen lisäksi kurssi sisältää käytännön harjoituksia. Kurssille valitaan enintään 12 journalistia. Opetuskieli on englanti.

4. INSTAGRAM JOURNALISTIN TYÖKALUNA

Aika: 11. - 12. maaliskuuta 2021

Paikka: ZOOM

Kahden päivän verkkokurssilla otetaan Instagram haltuun: miten luodaan yleisöjä, millaisia videoita ja livefeedejä instaan kannattaa laittaa ja millaisia tarinankerronnan tekniikoita Instagramissa käytetään. Luentojen lisäksi tehdään käytännön harjoituksia. Työpajaan valitaan enintään 12 journalistia. Opetuskieli on englanti.

SANANVAPAUDEN APURAHAT

Sananvapauden apurahoilla tuetaan Journalistiliiton järjestötyöhön pitkään ja aktiivisesti osallistuneiden jäsenten opintomatkoja joko kotimaassa tai ulkomailla.

JYRKI A. JUUTIN MUISTOSTIPENDIT

Jyrki A. Juuti toimi Suomen Sanomalehtimiesten Liiton puheenjohtajana vuosina 1963 - 1974.

Jyrki A. Juutin muistostipendi myönnetään ammattiyhdistystoiminnassa tarvittavien edunvalvontavalmiuksien kehittämiseen.

KAIKKIEN APURAHOJEN HAKUOHJE

Apurahojen **haku alkaa 22. lokakuuta** ja **päättyy 20. marraskuuta kello 16**, jolloin sähköisen hakemuksen on oltava jätetty apurahajärjestelmään. Hakemus on allekirjoitettava pankkitunnuksilla ennen hakuajan päättymistä.

Tarkemmat tiedot apurahoista ja niiden hakemisesta:

www.jokes-saatio.fi

Jokesin apurahajärjestelmä: **<https://jokes.apurahat.net>**

Apurahoja koskeviin tiedusteluihin vastaa säätiön asiamies Anna Kähkönen, 050 551 3961.

Journalistisen kulttuurin edistämistätiö

PL 252, Siltasaarenkatu 16 7. krs

00531 Helsinki

Enligt Peter Fellman, chefredaktör på Dagens Industri, kräver distansarbete att arbetsgivaren är tydlig med sina förväntningar och feedback. "Trygga villkor ger goda medarbetare", säger han.

DI-chef: Distansjobb ska bli en permanent del av redaktionsarbetet

Jeanette Björkqvist, text ● Jesper Frisk, foto

Redan innan coronapandemin hade **Peter Fellman**, Finlandsbördig chefredaktör vid *Dagens Industri*, grubblat över hur redaktionen egentligen jobbar.

Varför måste alla till exempel alltid vara på plats inom givna klockslag? Varför ska alla varje dag bänka sig vid sina arbetsbord på samma fysiska ställe? Varför ska anställda tillbringa delar av arbetsdagarna i trafikköer som uppstår då hela samhället pendlar samtidigt? Varför ska medarbetare som lever i en hektisk småbarnsvardag slitas mellan plikten att

slutföra jobbet vid ett bord på redaktionen och känna konstant stress över dagislogistik som väntar på annat håll av stan?

"Det hela var lite konstigt och jag hade länge funderat på andra arbetsrutiner. Sedan kom pandemin och vi fick gå en snabbkurs i digitala verktyg, mötesteknik och helt nya arbetsrutiner. Och det har visat sig att det här sättet att jobba till stora delar fungerat väldigt bra."

UNDER HÖSTEN har Dagens Industri-gruppen och Bonnier News, med 7 700 anställda, därför inlett ett omfattande utredningsarbete där målet är att

integrera distansarbetet som en del av arbetslivet också då pandemin blåst över.

"Vi kommer att ta med det bästa vi hade innan innan pandemin, det goda vi lärt oss under undantagstillståndet och landa i en modell där de här båda kombineras på ett flexibelt och modernt sätt", säger Fellman.

Vad utredningen konkret resulterar i vet han inte ännu. Men det som är klart är att distansarbete i någon grad i framtiden blir permanent. De fysiska redaktionerna ska finnas kvar, men alla ska inte sitta där varje dag utan en del ska arbeta hemifrån. Det betyder konkret färre fysiska plat-

ser på redaktionen.

”Jag tänker flexibla lösningar där det finns ett mindre antal arbetsbord som inte är personliga, tysta rum för samtal och rum för de möten som också framöver måste hållas i fysisk form. De konkreta förändringarna kanske kan börja göras under hösten och nästa år.”

UNDER CORONAPERIODEN har responsen från de anställda på hemmakontoren varierat. Även om många saknat kollektivet så har många journalister tyckt om distansarbetets flexibilitet.

Ledningen för *Dagens Industri* har också lystrat till signalerna från hemmafältet och förhållit sig generöst till de behov som uppdragats. Om ergonomin varit dålig har man budat iväg kontorsstolar och -bord. Man har sett till att de anställda har teknisk utrustning som fungerar. Man har följt med problem som dykt upp, för det är klart att sådana också funnits.

”En av de svåra frågorna är arbetstiderna. Det finns en risk att distansarbetet leder till att människor arbetar hela tiden.

Chefredaktören Peter Fellman vid *Dagens Industri*

”En av de svåra frågorna är arbetstiderna. Det finns en risk att distansarbetet leder till att människor arbetar hela tiden, att gränsen mellan arbets- och fritid suddas ut. Så får det förstås inte gå.”

Från fackligt håll har signalerna inom Bonnierkoncernen varit försiktigt positiva. Vill journalisterna arbeta mer på distans är det bra om de har möjlighet att göra det. Men det får inte skapas en situation där arbetsgivaren krymper den fysiska redaktionen så mycket att det blir ett tvång att jobba hemma.

Det håller Peter Fellman med om. Tanken är att inte att tvinga folk till distansjobb utan att ge dem som vill möjlighet till det. Samtidigt är han medveten om att omorganiseringen knappast kommer att löpa helt friktionsfritt ända fram till slutet. Av tradition är folk vana vid en fysisk arbetsplats där man i princip måste infinna sig varje arbetsdag.

”I grunden är vi alla obenägna till förändring. Men i dagens värld kräver de flesta jobb inte fysisk närvaro och jag tror starkt på en kombination av när- och distansarbete. Det betyder inte att vi vill avskaffa redaktionerna. Tvärtom så måste det förstås kvarstå en fysisk plats där alla känner sig välkomna och där man får mötas då det behövs.” ●

Flexibiliteten är bra, men journalister saknar kollegerna

De tre stora finlandssvenska mediehusen fortsätter jobba på distans.

Personalen vid KSF Media, HSS Media och Svenska Yle har huvudsakligen tyckt att distansarbetet fungerat bra, framgår det av den rundfrågning som *Journalisten* gjort.

”Det absolut största problemet folk upplever är avsaknaden av bollplank, samt kolleger att spontant utbyta tankar och idéer med.” uppger **Peter Valkama**, HR-chef vid KSF Media.

Men fördelarna har också varit många.

”Man får jobba koncentrerat och ostört, bestämma över dagens och arbetets upplägg i högre grad. Man behöver inte ägna tid åt avfärd hemifrån, det vill säga ställa sig i ordning. Att man slipper arbetsresor uppskattas av många”, uppger **Monica Björse**, personalansvarig vid HSS Media.

Likartad respons har hörts i de andra mediehusen.

”Team där folk redan tidigare jobbar på olika håll, har märkt att kommunikationen inom gruppen är jämnare nu. En annan fördel är att många tekniska lösningar tagit stora och snabba kliv framåt” uppger **Linda Sandqvist-Forsgård**, från Yles HR-avdelning.

Utmaningarna har varit likartade.

”Jobb och fritid kan flyta ihop, man kan ha svårt att stänga av arbetsdagen, och det har varit svårt att skapa sig nya och bra rutiner. I en enkät vi gjorde kom det också fram skillnader i personligheter: vissa stortrivs med att inte se en enda människa på en hel arbetsvecka, andra, som kanske anses extroverta, har behov av daglig kontakt.” säger Björse.

Variation i trivseln har också syns i Yles enkäter.

”Uppgifter man gör på egen hand, rutinmässigt jobb och längre projekt som kräver

koncentration går bra att sköta hemma. Kreativa processer, utvecklingsarbete och att bolla idéer fungerar däremot sämre på distans.”

Vid Svenska Yle och KSF Media har man valt att beakta önskemål om att varva mellan distans- och närjobb.

”Vi har begränsat antalet platser på redaktionen för att möjliggöra säkerhetsavstånd. Man får boka in sig på förhand i en kalender, och när platserna är slut för dagen kan inte flera komma in den dagen.” säger Valkama.

Vid HSS Media har man valt bort hybridmodellen. De anställda arbetar huvudsakligen hemifrån.

”Vår corona-styrgrupp planerade ännu för ett par veckor sedan för en stegvis återgång till kontoren i mitten av oktober. Men situationen har förändrats drastiskt i Österbotten och smittspridningen är nu på en sådan nivå, att vi beslutat att förlänga distansarbetet till årets slut.”

De anställdas behov har man tillgodosett i den takt de dykt upp. IT-avdelningarna har hjälpt med bättre uppkopplingar, kontorsstolar och dylikt har kunnat hämtas hem. Ergonomiska utmaningar har beaktats i samtliga bolag.

”Vi har också virtuell pausgymnastik och tips av fysioterapeuterna för hur man kan förbättra ergonomin på hemmakontoret”, uppger Sandqvist-Forsgård.

Tiden efter corona är svår att sia om. Ingen signalerar beredskap att permanent övergå till distansarbete, däremot nog att förhålla sig flexibelt till mer sådant efter pandemin.

”Det kommer nog att kvarstå permanenta möjligheter till distansjobb, men i en sådan lösning finns många aspekter att grubbla på; rättvisa, individuella och avdelningsvisa skillnader, teknik, ergonomi, ledarskap, fackliga frågor, ersättningar, försäkringar”, säger Björse.

”Distansarbete var möjligt redan före pandemin, men nu då man sett hur bra det kan fungera kommer intresset säkert att vara större också efter att vi tagit oss igenom den här krisen. Men att permanent och uteslutande jobba på distans blir knappast aktuellt”, säger Valkama.

Jeanette Björkqvist

Markus West fokuserar på familjen under sin föräldraledighet från pensionärernas intressetidning God Tid

Johan Svenlin, text ● Johannes Tervo, foto

För några år sedan satt han på den heta nyhetsschefstolen på *Hufvudstadsbladet* och ägnade en stor del av sina vakna timmar åt nyheter. Nu är han föräldraledig från chefredaktörsjobbet på pensionärstidningen *God Tid*. Kontrasten är stor, men **Markus West** saknar inte intensiteten på nyhetsredaktionen.

”Jag hade alltid betraktat mig som nyhetsjournalist och visst funderade jag hur det skulle bli att jobba i ett helt annat tempo. Förvånansvärt bra har det gått”, konstaterar han.

Klockan är 10.30 en måndag förmiddag i oktober. Yngste sonen, ett år och fyra månader, sover och de två äldre sönerna är på byns dagis. West är föräldraledig från september till december och om han inte blev intervjuad av *Journalisten* skulle han passa på att bygga i ett par timmar.

”Vi utvidgar huset så att alla småningom ska få egna rum. Jag har varit föräldraledig med alla tre barnen och tycker att det är otroligt viktigt för alla pappor, inte bara för äldre pappor som jag själv.”

Huset byggdes 2015 när han, frun och äldsta sonen flyttade från Tölö i Helsingfors till Bergö i skärgården söder om Vasa. Efter många år på *Hbl*, mest på Mannerheimvägen 18 men även fyra år som korrespondent i Stockholm, fick han chansen att flytta hem igen.

”Vi hade kommit överens med frun, hon är från Solf, om att vi flyttar upp när någon av oss får ett jobb i Österbotten. Så fick jag jobbet på *God Tid* och ganska snabbt löste det sig också med arbete för henne. Hon jobbar numera som producent på *Buu-klubben* och kan liksom jag göra en hel del av sina arbetsuppgifter här hemma.”

ARBETET PÅ GOD TID har gett honom en del nya insikter om samhället.

”Största delen av de så kallade fattigpensionärerna, som får mindre än 1200 euro i månaden, är kvinnor som prioriterat familj och inte haft samma karriärmöjligheter. Det är först som chefredaktör på *God Tid* som jag verkligen har förstått hur viktiga de fack-

Markus West gick från KSF Medias intensiva nyhetsredaktion till pensionärstidningen *God Tid*. ”Det är fortfarande samhällsjournalistik som jag ägnar mig åt, även om frågeställningarna och tempot är annorlunda jämfört med dagsjournalistiken.” West är också SFP:s ledamot i Malax kommunfullmäktige.

liga insatserna är för att vi någon gång ska uppnå jämlikhet på arbetsmarknaden.”

Tidningens uppgift är att inspirera till ett aktivt pensionärsliv, något som kan vara knepigt med den spretiga målgruppen pensionärer i Svenskfinland. För de yngsta pensionärerna ska tidningen fungera som en brygga mellan arbetslivet och den nya tillvaron. För de äldre läsarna handlar det ofta om att dela en gemenskap.

”Dagens 60-plussare är ofta mycket aktiva och många har svårt att identifiera sig i rollen som pensionär. En del fortsätter att jobba på deltid, andra gör insatser i tredje sektorn. Våra äldsta läsare närmar sig hundra år och tillhör en annan generation med andra erfarenheter.”

CORONARESTRIKTIONERNA har fått många pensionärer att gå i taket. I synnerhet 40-talisterna har svårt att hålla med om att de tillhör en riskgrupp som ska beskyddas.

”Det har varit ett hett ämne också i vår tidning. Deras reaktion är förståelig eftersom många 70-plussare motionerar och

känner sig kärnfriska. Värst slog restriktionerna till mot äldre par som inte fick träffas, när de bodde på olika vårdhem eller en av dem bodde hemma. Hoppas vi slipper se den situationen igen.”

God Tid har en debattglad läsekrets som definitivt hör till papperstidningsgenerationen. Av de 16200 hushåll som får tidningen, genom sitt medlemskap i Svenska pensionärsförbundet, är det cirka 700 som valt e-tidningen. Både upplagan och annonsintäkterna har vuxit varje år sedan West började på tidningen.

”Det mest anmärkningsvärda är att annonsintäkterna ökat, ända fram till coronakrisen. Men å andra sidan är pensionärer en attraktiv grupp för annonsörer. De är aktiva, de har tid och många har också en god ekonomi.”

Vid årsskiftet återvänder West till jobbet på *God Tid*, där han nu vikarieras av **Anci Holm**. Tills dess tänker han njuta av föräldraledigheten. Det blev inte så mycket bygande i dag. Snart vaknar lilleman och det är dags att fixa lunch. ●

Vi måste respektera – och kredda varandra

Genom en värdefull källa eller ett tursamt tips. Timmar av research, mängder av dokument eller bara ett samtal. Det kan vara ett stort avslöjande eller något trivialt. Men du är först med nyheten, och den är bara din för ett litet tag.

Du känner igen den ljuvliga känslan.

Sedan plockar andra medier upp din nyhet. Det vill du ju så klart, nyheter är till för att spridas, men det borde samtidigt framgå vem som gjorde grovjobbet.

Ibland prioriteras stoltheten framom slutprodukten, vilket i sin tur missgynnar publiken.

Så sent som i mars i år skrev **Fouad Youcefi** i den svenska branschtidningen *Journalisten* att "mediernas kredd-mani måste få ett slut". Men här skiljer sig våra länder åt, och ur ett finländskt perspektiv håller jag inte alls med. Jag vill se mer kredd. Fler källhänvisningar.

Gränsdragningen för när man ska kreditera är inte glas-klar och visst kan det gå överstyr. Jag kommer inte att kredda dig bara för att du var snabbare med tangenterna

och lyckades publicera ett pressmeddelande två minuter före mig. Men när det står klart att informationen knappast skulle nått offentligheten utan din artikel kan det vara på sin plats.

MIN KÄNSLA SÄGER mig att min lilla mediesfär är den allra mest ogina. De åländska medierna *Nya Åland*, *Ålandstidningen* och Ålands Radio kreddar endast varandra med långa tänder. Såvida man lyckas skaka fram en egen källa behöver man inte redovisa vem som var först, resonerar vi, och vi kan ta både en och två omvägar för att undvika att hänvisa till någon av våra lokala konkurrenter. Ibland prioriteras stoltheten framom slutprodukten, vilket i sin tur missgynnar publiken.

"Det har alltid varit så", har jag fått höra. Men varför? Småsinthet är den enda förklaringen jag finner.

Det kanske mest enfaldiga är att vår missunnsamhet inte tjänar något till. Det stör knappast läsaren eller lyssnaren med en rad om vem som var först med en nyhet, men däremot bryter vi mot god journalistisk sed när vi låter bli. Utelämnandet är dessutom en nagel i ögat på en journalistkollega.

Vi ska fortsätta söka våra egna källor, kontrollera dem, göra vårt eget jobb utan genvägar, men samtidigt måste vi respektera varandras arbete och kredda den som kred- das bör.

Felicia Bredenberg ●

feliciab@alandsradio.ax

Skribenten är reporter på Ålands Radio och har tidigare arbetat på tidningen *Nya Åland*.

FÖRE DEADLINE

Ljusglimt för mediehusen, dyster höst i Åboland

Då samarbetsförhandlingarna som drabbade *Åbo Underrättelser* och *Pargas kungörelser* avslutades i slutet av september intervjuades Förlags Ab Sydvästkustens vd **Tom Simola** av nyhetsbyrån SPT i *Hufvudstadsbladet*.

Simola säger att "samarbetsförhandlingarna har gått bra och gett upphov till en positiv diskussion om framtiden."

ÅU skriver att "ett arbetsavtal på redaktionen avslutas på grund av ekonomiska och produktionsmässiga skäl och all personal permitteras för en vecka. Det här gäller de som jobbar som journalister, med kundtjänst och försäljning. Vd:n avstår också från sin lön för motsvarande period."

ÅU:s förtroendemana **Annina Suominen** säger till *Journalisten* att redaktionen motsatte sig att ett års-

verke skärs ner.

"Vi är redan hårt pressade och arbetsbelastningen är stor."

Nyhetsbyrån Svensk Presstjänst ägs av bland andra Förlags Ab Västkusten och KSF Media Ab, som ger ut *Husis*.

EN ANNAN NYHET från slutet av förra månaden har mera guldkant, och den kan också ha betydelse i västra Finland. Regeringens mediestöd handlar om pressens pengar och syftet är att skapa nya arbetstillfällen i mediehus med trängd ekonomi.

Det så kallade coronastödet beviljas finländska medier vars annonsintäkter och omsättning minskat kännbart på grund av epidemin.

"Krisstödet är viktigt därför att många mediehus

lidit ekonomiskt av coronan", säger Journalistförbundets ordförande **Hanne Aho**.

"Det är många i branschen som känner av permitteringar och det är tydligt att arbetstillfällena för frilansjournalister minskat. Nu säger man också upp folk."

Det finns en hake, förstås. Coronastödet bör utnyttjas förnuftigt. Stödet är till för att trygga de anställdas och frilansjournalisternas arbete, inte för utdelningar som gynnar aktieägare.

Stödet till medierna ska trygga informationsförmedlingen.

"Det är inte ett företagsstöd utan ett stöd för demokratin", understryker Hanne Aho.

Tommy Pohjola

FOKUS

Pekka Mommo käy metsällä, jotta olisi uskottava päätoimittaja

Marja Honkonen, teksti • Jyrki Puupponen, kuva

”Olen ollut *Riistan* päätoimittaja nelisen vuotta. Tulin tänne Yleltä: halusin irti hektisestä uutismaailmasta ja rakkaan harrastuksen pariin. Käyn itsekin paljon juttukeikoilla – metsästävässä. Tämä on vähän sellainen ammatti, että jos ei käy metsästävässä, ei ole kovin uskottava päätoimittaja”, kertoo **Pekka Mommo**.

Hän on yhdeksän kertaa vuodessa ilmestyvän metsästyslehteen keskittyvän aikakauslehden ainoa vakituinen työntekijä.

”Tekemämme journalismi perustuu siihen, että meillä on aktiivisia, pitkäaikaisia ja osaavia freelancereita, jotka itse ehdottavat aiheita. Suosituimmat aiheet ovat hirvijahti, jänisjahti ja kanalintujahti – perinteiset suomalaiset metsästysmuodot. *Riistan* syömähammas on kuitenkin, että testaamme varusteita, aseita ja optiikkaa.”

Laajempaan julkisuuteen metsästys nousee usein, kun on tapahtunut metsästysrikos tai kun keskustellaan suojeltujen hanhien haitoista maanviljelylle.

”Metsästys on paljon monimuotoisempaa kuin mitä yleismediassa tulee esille, ja se tietysti välillä harmittaa. Minusta metsästäjä on myös luonnonsuojelija.

Olen metsästänyt pikkupojasta lähtien, ja kyllä jänisjahti on minun lajini. Mies, koira ja hiljainen syysaamu, vähän eväitä ja hyvä kahvi – siinä sitä odotellaan, eikä lähistöllä ole ristinsielua.” ●

Pekka Mommo oli syyskuussa juttukeikalla riekkojahdissa Hammastunturin erämaa-alueella Inarissa. Rinnalla lyhytkarvainen saksanseisoja Kaisla.

Ville Eloranta ● Twitter: @ville_eloranta
Kirjoittaja on Helsingin Sanomien kielenhuollosta
vastaava toimittaja ja suomen kielen lautakunnan
jäsen.

Kielenhuollon päämaja ei ole käymässä turhaksi

Teemme itsemme vähitellen tarpeettomiksi, sanoi Kotimaisten kielten keskuksen erityistutkija **Sari Maamies** lokakuun alussa Kielitoimiston 75-vuotisjuhlaseminaarissa. Väite oli osa Maamiehen esitystä Kielitoimiston neuvontapalveluista. Tarpeettomuus viittasi siihen, että yhä useampi kieliohje on nykyisin saatavilla kätevästi Kielitoimiston maksuttomista internet-palveluista.

Maamiehen arvio oli tulkittavissa huumoriksi, koska ei Kielitoimiston tarve ole mihinkään katoamassa – ei ainakaan kieltä huoltavan toimittajan näkökulmasta. Suomen kieli ei nimittäin osoita mitään pysähtymisen merkkejä. Siksi *Kielitoimiston sanakirjasta* tulee nykyisin uusi sähköinen versio noin keran vuodessa ja Kielitoimiston ohjepankki on jatkuvasti päivitettävä palvelu.

Suomessa oli ohjailtu yleiskieltä jo ennen vuotta 1945, mutta Kielitoimiston tarkoitus oli tuoda ohjai-

lun tulokset eli ohjeet aiempaa paremmin virastojen, viestintien ja kansan saataville.

Miksi Kielitoimisto sitten on merkittävä suomalaiselle journalismille? Vastausta etsiessään voi kurtistaa englannin kielen todellisuuteen: jättikieleltä puuttuu keskitetty suosituksia antava organisaatio.

Suurten englanninkielisten lehtien tai uutistoimistojen, kuten *The New York Timesin* ja AP:n, linjaukset saattavat olla täysin ristiriidassa keskenään. Merkittävien englannin sanakirjojen toimitukset taas ovat vuosi vuodelta haluttomampia antamaan kielestä suosituksia. Toisaalta englanti on kovin eri kielimuoto Yhdysvalloissa kuin vaikkapa Intiassa.

Suomen kokoinen maa ja kielialue ei ehkä kestäisi vastaavaa tilannetta. Toki tiedotusvälineillä voi olla omia linjauksiaan myös täällä, mutta julkisen viestinnän kannalta on viisainta, ettei yleiskielessä sooloi ainakaan karkaa käsistä. Tämä aika ei varsinaisesti kaipaakaan lisää ymmärryksen puutetta.

TUTKITTUA

Vihamieliset yleisöreaktiot uhkaavat sananvapautta

Suomalaiset toimittajat kertovat kohtaavansa yhä enemmän henkilökohtaista häirintää, ja vain osa saa journalistisilta organisaatioilta tarvitsemaansa tukea.

Viestintätieteilijä **Ilmari Hiltunen** julkaisi uudessa *Media & viestintä* -lehdessä tutkimuksen, jossa hän pyrki selvittämään, mitä ulkoisen vaikuttamisen menetelmiä journalistit kohtaavat. Aineisto koostui 31 toimittajan ja neljän sidosryhmien edustajan haastatteluista. Mukana oli myös Journalistiliiton puheenjohtaja.

Haastattelujen perusteella tutkija jaottelee ulkoisen vaikuttamisen menetelmät kuuteen luokkaan. Suomalaiset toimittajat kohtaavat työssään psykologisia, fyysisiä, institutionaalisia, taloudellisia, tietoteknisiä ja tiedonhankintaan kohdistuvia vaikutusyrityksiä.

Taloudellinen vaikuttaminen on perinteikäs uhka sananvapaudelle. Tutkijan mukaan eten-

kin kaupunki- ja paikallislehdet joutuvat tinkimään journalismin autonomiasta isojen mainostajien takia.

On sinällään ymmärrettävää, että journalisteihin yritetään vaikuttaa. Joskus vaikutusyritykset menevät kuitenkin häirinnän puolelle. Tutkimuksessa esiin nousvista häirintäkeinoista karkeimpia ovat fyysiset menetelmät, kuten pahoinpitely.

Nykyaikaiselle pohjoismaiselle yhteiskunnalle erityisen ominainen ongelma on psykologinen häirintä. Haastatellut kertoivat vihakampanjoinnin ja mustamaalaamisen yleistyneen nettiäikakaudella.

Toimittajia häiriköidään etenkin tilanteissa, joissa kiusalliseksi koetun artikkelin faktapuoli on niin hyvässä kunnossa, ettei sisältöön pys-

tytä puuttumaan. Psykologinen väkivalta tekee toimittajien elämästä raskasta ja voi johtaa itsesensuuriin tai jopa alanvaihtoon. Tutkijan mukaan ilmiö on uhka sananvapaudelle.

Torjuakseen painostusta toimittajat turvautuvat erilaisiin vastataktiikoihin, kuten yleisövuorovaikutuksen välttämiseen ja artikkelien julkaisemiseen ilman omaa nimeä.

Juha Matias Lehtonen

Jenni Kankaanpää, 27, aloitti syyskuussa Pyhjärven Sanomien toimittajana. Aiemmin hän on työskennellyt markkinointiassistenttina koulutuskeskus Jedussa sekä Pyhjärven Sanomissa muun muassa kesätoimittajana ja ilmoitusvalmistajana. Koulutukseltaan Kankaanpää on medianomi. Pyhjärven Sanomat on itsenäinen, Pohjois-Pohjanmaalla ilmestynyt yksipäiväinen paikallislehti. Sen levikki on noin 3400.

Toimittaja Jenni Kankaanpään supervoima on olla aina siellä, missä tapahtuu

Miksi halusit vaihtaa markkinointityön journalistiin?

Kun lähdin opiskelemaan, haaveeni oli tulla journalistiksi. Opintojen lopulla haikeluin kuitenkin avoinna olleeseen markkinointiassistentin paikkaan. Minulla oli työmatkaa 70 kilometriä suuntaansa. Kun tämä mahdollisuus avautui, tartuin siihen. **Mikä paikallislehden tekemisessä on haastavinta?**

Tiivis sykli ja nopeat käännökset. Paikalle pyritään menemään aina, kun tehdään juttuja. Se on työssä myös mielenkiintoista. Välillä pitää hypätä syvään päätyyn. Kaikista aiheista pitää tehdä juttuja, vaikka ne eivät ole omalla mukavuusalueella.

Kirjoitat, kuvaat, taitat, teet videoita ja valmistat ilmoituksia. Mistä pidät eniten?

Haastatteluvaiheesta – siitä, kun pääsee tutustumaan ihmisiin ja juttelemaan heidän kanssaan. Osalta juttu tulee suurin piirtein kysymättä, osalle pitää antaa pala itsestäkin. **Mistä etsit ja löydät aiheita?**

Meille tulee paljon juttuvinkkejä ja seuraamme, mistä somessa puhutaan. Itse tykkään tehdä henkilöhaastatteluja lehden vakiopalstoille. Kun liikkuu kylällä ja kaupassa, aina tulee joku vastaan ja siitä mieleen, että häntähän ei ole vielä jututettu.

Saatko kuitenkin vielä käydä kaupassa rauhassa?

Toistaiseksi joo, mutta kun täällä asuu se

5000 ihmistä, niin kyllähän suurin osa minut tietää. Välillä ihmiset tulevat juttelemaan ja unohtavat kertoa, keitä itse ovat. Aina ei kehtaa kysyä, että kukas sinä olitkaan. **Olet kotoisin Pyhäjärveltä. Mitä etua siitä on?**

Paikallistuntemus on vahvuus. Tämä on maantieteellisesti iso kunta, joka levittäytyy järven ympärille. Kun on elänyt ympäri järveä, tuntee kylät ja ihmisiä niistä.

Työpaikkailmoituksessa etsittiin uutta toimittajaa "supersankarijoukkoon". Mikä on supervoimasi?

Minulla on luontainen taipumus olla paikan päällä siellä, missä tapahtuu. En motitaudu kotiin. Joskus oma isäkin on kysynyt, että miten voi olla, että kun jotain sattuu, olen siellä.

Entä löytyykö sinulta ilmoituksessa toivottu rautainen vatsalaukku?

Kyllä kahvia tulee juotua useampi kuppi päivässä. Se on kulttuuriperimää, että kahvikupin ääressä tulee hyvät jutut. Juttukeikalla minulla on aina kahvipöydässä kynä ja paperi valmiina.

Mikä on parasta ja pahinta "pyhäkkäissä"?

Parasta täkäläisissä on avoimuus ja se, että yhteen hiileen puhaltaminen onnistuu hädän hetkellä. Toimittajan näkökulmasta haastavinta on nöyryys, silloin kun haastateltava ei halua tuoda itseään esille. Mutta kyllä näkyvyydestä myös kilpaillaan.

Marja Honkonen

Munkit ja possut

Tämä tapahtui 1970-luvun puolivälissä Savon Sanomien Varkauden toimituksessa.

Siihen aikaan jutut siirtyivät Kuopioon telefaxilla, joka kärsi toimituksen nurkassa. Kuvat lähtivät Kuopion Liikenteen linja-autolla.

Kesätoimittajan käteen annettiin toki jo Nikon, jolla sai aikaan kunnollisia lehtikuvia. Juttukeikan jälkeen toimittaja pyöritti Tri-X 400 -filmin takaisin kasettiinsa ja painui paksun verhon taakse pimiöön. Siellä filmi kehitettiin ja kiinnitettiin. Kuivumisen jälkeen ruutu valotettiin Opemuksella paperille. Tämä paperi eli mustavalkoinen valokuva kiikutettiin Matkahuoltoon. Ja tämän kaiken teki toimittaja itse.

Aina ei kaikki kuitenkaan sujunut niin kuin olisi pitänyt.

Kuopiosta tuli komento käydä ihmettelemässä poikkeuksellisen suurta sikalaa, joka oli noussut Leppävirralle. Kesätoimittaja nappasi lehtiön, kameralaukun ja filmipurkin lähietäisyydeltä. Kesis palasi toimitukseen ja kehitti filmin.

Nopea vilkaisu negaan. Sikoja filmillä näkyi, mutta oli siinä kyllä muutakin. Heinävedeltä eli luostaripitäjästä kotoisin olevana hahmotin myös Valamon maisemia ja munkkeja sikojen seassa. Mitä ihmettä!

Esihenkilöni **Virneksen Jussi** kuuli kummasteluni ja tuli myös tarkastelemaan filmiä. Hän kysäisi, että mistäköhän olin filmipurkin ottanut. No tuossa pöydällähän niitä... Tapah-tumain kulku oli loppujen lopuksi selkeä ja yksinkertainen. Jussi oli käynyt juttukeikalla Valamossa ja jättänyt kehittämättömän filmin kirjoituspöydälle. Siitä kesis sitten otti saman filmin ja latasi kameraansa.

Kaksoisvalotus. Kuvia ei koskaan julkaistu. Työsuhte kuitenkin jatkui kesän loppuun.

Ilkka Vääntinen

Kirjoittaja on eläkkeellä oleva toimittaja.

MITÄ SINULLE ON SATTUNUT JA TAPAHTUNUT? LÄHETÄ TARINASI OSITTEESEN JOURNALISTI@JOURNALISTILIITTO.FI

Topias Peltonen viimeistelee journalistiikan opintojaan Jyväskylän yliopistossa. "Teen täysipäiväisesti gradua ja täysipäiväisesti töitä Ylellä."

"PAIKALLISYHDISTYSTEN TILANNE ON AIKA HÄLYTTÄVÄ", SANOO NUORIN PUHEENJOHTAJA TOPIAS PELTONEN

Marja Honkonen, teksti • Mikko Vähäniitty, kuva

Jos **Topias Peltonen** saisi päättää, Journalistiliiton yhdistysten mökkien varaaminen ja ylläpito keskittäisiin jollain tapaa. Kiinteistöomaisuudessa ovat usein kiinni sekä yhdistysten rahat että huomio.

"Mökit ovat hallinnollisesti murheenkryyni. Kaikki rakastavat niitä, mutta minulla on huoli siitä, kuka niitä jaksaa ylläpitää tulevaisuudessa", Peltonen sanoo.

"Ne vievät aikaa koulutustapahtumien suunnittelulta tai vaikka paikallisesta järjestäytymisestä. Meillä menee joka kokouksesta vähintään tunti hallintoon, kun käydään läpi remontit ja varaustilanteet. Sellaiseen toimintaan on vaikea houkutella uusia vapaaehtoisia."

Peltonen, 27, valittiin syyskuussa Keski-Suomen Journalistien (KSJ) puheenjohtajaksi. Hän on jäsenyhdistysten puheenjohtajista nuorin, mutta on ollut mukana KSJ:n toiminnassa jo vuodesta 2015. Hän on huolissaan siitä, ettei yhdistystoiminta ole kestäväällä pohjalla.

Yksi syy on alan murros: Uusia vapaaehtoisia ei tule, kun alan merkittävin alueellinen työnantaja

Keskisuomalainen ei juuri rekrytoi. Loput työsuhteista ovat niin kuormittuneita, ettei kokoustaminen työpäivän jälkeen innosta.

Toiminta kaipaisi uudistamista. Peltonen uskoo, ettei KSJ ole ongelman kanssa yksin.

"Paikallisyhdistysten tilanne on aika hälyttävä."

JOURNALISTILIITOLLA ON 17 jäsenyhdistystä, jotka saavat tänä vuonna 760 000 euroa toimintansa pyörittämiseen. Paraikaa yhdistysten roolia pohditaan osana liiton tulevaisuustyötä.

Yhdistysten toiminnassa on isoja eroja. KSJ on melko aktiivinen ja tekee paljon yhteistyötä Jyväskylän yliopiston journalistiikan ainejärjestön kanssa.

Peltonen on itsekkin opiskelija, mutta muistuttaa, ettei yhdistys voi nojata opiskelijoihin.

"Ei se ole kestävä ratkaisu. Me kuitenkin lähdemme täältä viiden vuoden sykleissä."

Opintojensa ohella Peltonen työskentelee Ylellä – nimellisesti Pasilassa, mutta nyt etänä Jyväskylässä. Se on konkretisoitunut, miten jäykkä yhdistysrakenne on.

"Olen harmitellut sitä, miksi meillä pitää olla erikseen freelancerit ja Radio- ja televisiotoimittajien liitto. En tunne Yle Keski-Suomesta ketään, vaikka olen opiskellut täällä ja työskentelen Ylellä. Meillä ei ole yhteisiä tapahtumia", Peltonen sanoo.

Toisaalta pääkaupunkiseudulle muuttavat opiskelukaverit ovat pahotelleet sitä, että heidän on valittava Helsingin Seudun Journalistien koulutusten ja KSJ:n mökin väliltä.

"Miksei voitaisi tehdä vain enemmän yhteistyötä palveluiden osalta", Peltonen kysyy.

LIITON TÄRKEIMMÄT tehtävät ovat Peltosen mielestä journalismin puolustaminen ja ammatillinen edunvalvonta. Jälkimmäistä tarvitsisivat pätkien ja ttt-sopimusten kautta alalle tulevat opiskelijat nyt enemmän kuin koskaan.

Toisaalta vieläkin vakavammin uhattuna tuntuu olevan journalismi, Peltonen sanoo.

"Siinä on kysymys koko meidän alamme olemassaolosta: onko journalismi uskottavaa ja onko sille tilausta? Jos alan lasku jatkuu, mitä on työ, jota jää jäljelle?" •

KORONASTA VAUHTIA MUUTOKSIIN

Itsensä työllistäjien määrä on kasvanut koko 2000-luvun ajan. Esimerkiksi Tilastokeskuksen Yrittäjät 2017 -tutkimuksen mukaan vuosituhannen alussa yksinyrittäjiä oli 123 000 ja vuonna 2018 jo 183 000.

Koronapandemia ei ainakaan hidasta tätä kehitystä. Maaliskuun jälkeen olemme saaneet lukea toistuvasti uutisia mediatalojen yt-neuvotteluista. Lomautukset ovat osin korvanneet irtisanomiset, ja tänä vuonna on – tähän mennessä – irtisanottu vähemmän väkeä kuin vaikka viime vuonna. Silti entistä useampi journalisti joutuu miettimään erilaisia työllistymisen keinoja vakituisten työn sijaan, ja yhä suurempi osa tekstistä, kuvista ja muusta journalistisesta sisällöstä on freelancereiden tekemää.

Voisiko pandemiakurjuuden keskeltä löytyä jotain hyvääkin? Voidaanko esimerkiksi itsensä työllistäjille saada vihdoin pandemian vauhdittamana turvatumpi asema?

FREELANCEREIDEN TYÖMARKKINATUTKIMUKSEN mukaan valtaosa freelancereista on tyytyväisiä hyvinvointiinsa – olkoonkin, että keskimääräinen vuosiansio jää heillä helposti ainakin kolmanneksen jälkeen vakituksessa työsuhteessa työskentelevän toimittajan vuosiansioista. Perusarke on siis freelancereiden mielestä ihan mukavaa. Ongelmana on turvaton asema elämän kolhujen edessä. Kolhuilta kun harva välttyy, vaikka kuinka hyvin petaisi.

Viruskurimus on korostanut itsensä työllistäjien haavoittuvuutta. Agendalle on noussut ympäri Eurooppaa vaatimus löytää ratkaisuja, joiden avulla yrittäjyys ja palkkatyön eri muodot olisivat yhdistettävissä joustavasti. Perustulo on yksi vahvasti

keskusteluihin noussut teema. Löytyypä ratkaisu perustulosta tai jostain muusta, työttömyys- ja sosiaaliturva ja muutkin yhteiskunnan tukirakenteet ovat akuutin muutospaineen alla, samoin edunvalvonta. Yhteiskunnan on pakko sopeutua uudenaanlaiseen työelämään.

Kun korona on lisännyt ihmisten uutisnälkää ja luotettavan tiedon merkitys on korostunut, on journalistien toimintaedellytysten turvaamiselle pontevat perusteet. Journalismin merkitystä ja Suomea mediatukien kehitysmaana onkin saatu nostettua valokeilaan median koronatukikeskustelussa. Tätä valokeilaa ja muita koronan avaamia mahdollisuuksia on nyt hyödynnettävä niin pysyvän mediatuen lobbaamiseksi kuin epätyypillisissä työsuhteissa ja yrittäjinä leipänsä tienaaavien journalistien aseman parantamiseksi.

Freelancereiden tilanteen parantaminen ja heidän ongelmiinsa tarttuminen on koko Journalistiliiton etu, sillä siten liitto tekee itsensä houkuttelevaksi kasvavan potentiaalisen jäsenistön silmissä. Se on konkreettinen investointi meidän kaikkien tulevaisuuteen.

MITEN JOURNALISTILIITTO VOISI OTTAA freelancereista vielä varmemman kopin ja huolehtia siitä, että he tuntevat Journalistiliiton omakseen?

Yksi tärkeimmistä keinoista on jatkaa työtä asiallisten palkkioiden takaamiseksi. Kun freelancerit saavat työstään asiallisen palkkion, heillä on varaa eläketurvaan ja muihin elämää turvaaviin järjestelyihin. Toinen on itsensä työllistäjien työttömyys- ja sosiaaliturvan parantaminen. Meille kaikille kuuluu oikeus sosiaaliturvaan riippumatta työn tekemisen muodosta. ●

Etävaltuusto nosti hien otsalle

Journalistiliiton historian ensimmäinen valtuuston hybridikokous oli alkamassa.

Puolet valtuutetuista oli salissa, puolet etäyhteyden päässä. Nimenhuudon jälkeen keväältä syksyyn siirretty kokous käynnistyi ja etäosallistujienkin yhteydet tuntuivat toimivan.

”Kuuluuko? Näkyykö?” oli päivän käytetyin aloitus. Etäkokouskäytäntöjen muutosten esittely alkoi ja juuri sillä hetkellä ääniyhteys katkesi. Kollegani **Saran Väinölän** näyttö täyttyi ”Ei kuulu!”-kommenteista. Yritin hengitellä rauhallisesti. Kiitos teknikon, ääniyhteys palasi. Loppupäivä sujui kimmelluksitta.

Toisen kokouspäivän aamuna etäosallistujien määrä näytti oudon pieneltä. Kirosin maskini suojissa. Kaikki mahdolliset viestintäkanavat täytyivät valtuutettujen avunpyynnöistä. Jostain syystä he eivät voineet liittyä kokoukseen.

Teknikko puisteli päätään, eikä tiennyt, mikä oli vialla. Perustin nopeasti uuden Teams-kokouksen. Samaan aikaan sähköpostini siirtyi ”Ei saada yhteyttä”-tilaan. Tunsin kylmän hien otsallani. Salin maskimeri henkäili jännittyneenä. Käynnistin koneeni uudelleen. Minuutit tuntuivat tunneilta. Lopulta etäosallistujat pääsivät liittymään ja kokous jatkui.

Kokouksen jälkeen valtuutetut kiittivät hyvin menneestä kokouksesta.

Kira Närhi

Kirjoittaja on Journalistiliiton johdon assistentti ja valtuuston sihteeri.

Maria Markus ● Kirjoittaja on Suomen Freelance-journalistien puheenjohtaja.

Herrasmies on poissa

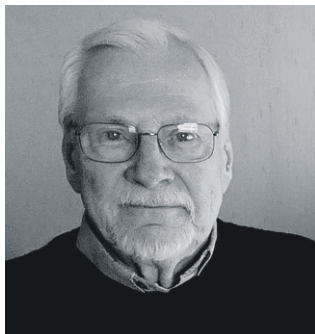
TOIMITTAJA MATTI VAINIO
20.6.1935 SORTAVALA – 5.9.2020
HÄMEENLINNA

Toimittaja **Matti Vainio** aloitti 1961 *Kainuun Sanomissa* Kajaanissa. Vuonna 1965 hän perusti yhdessä toimittajavaimonsa **Irene Vainion** kanssa *Ylä-Kainuu*-lehden. Ajatus lehden perustamisesta oli syntynyt juttumatkoilla.

Vuonna 1982 Matti Vainio lopetti lehden päätoimittajana. Sen jälkeen hän työskenteli *Puolanka*-lehdessä, kunnes palasi *Kainuun Sanomien* uutistoimitukseen Kajaaniin.

Matti oli herrasmies, joka tuli hyvin toimeen ihmisten kanssa. Kollegoiden keskuudessa hän oli arvostettu. Hänellä oli laaja yleissivistys ja humaani maailmankatsomus.

1990-luvun puolivälissä Matti jäi eläkkeelle ja viitisentoista vuotta sitten hän muutti Riihimäelle lähelle tyttärtään. Keskustelimme sen jälkeen vuosien varrella puhe-

limessa monista asioista, muun muassa **Kaisa Mäkäräisen** menestyksestä ampumahiihdossa.

Elokuun puolivälin tienoilla Matti soitti ja kertoi siirtyvänsä Hämeenlinnaan Koivikkokotiin. Hän lisäsi tyttärensä laittavan kuolinilmoituksen *Kainuun Sanomiin*, kun sen aika on. Matti kuoli kolme viikkoa sen jälkeen.

Vainiota jäivät kaipaamaan **Helena**-tytär **Aki**-miehineen sekä sukulaiset ja ystävät.

Ahti Saarela

Kirjoittaja on Matti Vainion pitkäaikainen työtoveri ja ystävä.

Toimittaja hallitsi alan laidasta laitaan

TOIMITTAJA, KIRJAILIJA, KUSTANTAJA
KARI VARVIKKO
5.3.1944 HELSINKI – 8.7.2020 HELSINKI

Kari Varvikko menehtyi 76-vuotiaana sairastettuaan vuoden verran vakavasti.

Vuodesta 1966 lähtien Varvikko työskenteli eri toimituksellisissa tehtävissä *Suomen Sosialidemokratissa*, *Iltaset*-lehdessä ja *Me*-lehdessä yhteensä 16 vuotta. Lisäksi hän toimitti useita järjestölehtiä, tv- ja radio-ohjelmia ja paikallislehtiä. Freelanceriksi ja yrittäjäksi hän ryhtyi vuonna 1982.

Varvikon omaelämäkerran molemmat osat ovat luistavaa journalismia. Niissä hän liikkuu kotimaan lisäksi eri mantereilla. Hän kuvaa vaihteita ja kohtaamiaan ihmisiä värikkäästi – monien mielestä liiaksikin. Mutta ainakin tarinat tuntuvat rehellisiltä tavalla, jolla ne erottuvat massasta, niin kuin

mies itsekkin.

Varvikko toimi 1980-luvulla Suomen SAL:n ja freelancersaston puheenjohtajana. Hän muistutti usein, että vakinaisissa työsuhteissa olevien kannattaa tukea friikkuja. Itse kukin voi päätyä freeksi myymään juttujaan.

Kari Varvikko oli Helsingin vuoden yrittäjä 1996 ja Kaarelan vuoden yrittäjä 2010. Hän sai vuonna 2009 ylimääräisen lehtimieseläkkeen.

Jorma Hyvönen

Kirjoittaja on Kari Varvikon pitkäaikainen ystävä ja kollega.

Hjärtat klappade för nyheter och rättvisa

JOURNALISTEN IA HENRIKSSON
5.1.1974 HELSINGFORS – 11.7.2020
HELSINGFORS

Journalisten **Ia Henriksson** har dött 46 år gammal. Hon började jobba på FNB:s svenska redaktion i november 2006 och blev genast känd som en noggrann skribent med gott språköra och bred allmänbildning. Hon smälte snabbt in i gänget och blev en bärande kraft för såväl arbetet som den goda FNB-andan. Hon var mycket uppskattad för sin humor, intelligens, starka rättskänsla och sitt varma sätt att bemöta sina medmänniskor.

Henriksson var taggad när nyhetsbyrån satte i gång sitt maskineri för att bevaka stora nyhetsändelser. Hon jobbade ofta som redaktionssekreterare och vikarierade cheferna. Under Henrikssons fasta handledning har många praktikanter hittat sin väg ut i arbetslivet.

Vid sidan av nyhetsarbetet satt Henriksson med i Mediespråkgruppen och deltog i utvecklandet av

nyhetsbyråns nya redaktionssystem. Hon satt med i fackavdelningens styrelse och valdes till vice arbetskyddsfullmäktig. Att den svenska redaktionen lades ner var ett hårt slag, men Henriksson fortsatte på STT, där hon också var mycket omtyckt.

På sin fritid trivdes Henriksson på sommarstället i Pellinge, där hon och hennes sambo hade frigående sommarhös som var henne kära. Hon älskade klipporna, havet och solnedgången. Hon läste mycket poesi och delade gärna med sig av de käreste dikterna, i synnerhet av **Edith Södergran**.

Hellevi Raita

Skribenten är Ia Henrikssons vän och kollega.

Arvostettu monitoimimainen

TOIMITTAJA LIISA LAINE
OULU 25.3.1936 – 8.8.2020 HELSINKI

Toimittaja **Liisa Laine** kuoli äkilliseen sairauskohtaukseen 8. elokuuta 2020. Hän oli kuollessaan 84-vuotias ja syntynyt 25.3.1936 Oulussa.

Liisa Laine kävi koulunsa Haminassa. Hän haaveili piirustuksenopettajan työstä ja pääsikin opiskelemaan Ateneumiin Helsinkiin. Unelma urasta kuvataiteiden parissa kariutui kuitenkin väriliituallergiaan. Televisio tarjosi korvikkeen. Vuonna 1958 Laine hyväksyttiin Ylen tarkkailijakurssille. Tekniikan puolelta hän siirtyi pian television ohjelmapuolelle, uudehkoon uutistoimitukseen.

Liisa Laineesta tuli sittemmin tv-uutisten pidetty ja arvostettu monitoimimainen. Hän ohjasi uutislähetyksiä ja erityisohjelmia, toimitti juttuja eri tapahtumista – usein kulttuurista ja toimi satunnaisesti myös tv-uutisten lukijana. Tämä he-

MARI MÄNNISTÖ / YLE

rätti paljon huomiota, sillä ennen Liisaa uutistenlukijoina toimivat vain miehet.

Ohjaajana Laine luotsasi päivittäisiä uutislähetyksiä ja monia uutistoimituksen erikoisohjelmia. Hänen ohjaajauransa tähtihetkeksi muodostuivat Helsingissä järjestetyn Etyk-kokouksen televisiotaltioinnit vuonna 1975. Kuvat kokouksesta levisivät Eurovision välityksellä ympäri maailmaa ja kiitosta tuli Japania myöten.

Liisa Laine jäi eläkkeelle Ylen tv-uutisista vuonna 1996.

Eila-Maija Mirolybov

Kirjoittaja on Liisa Laineen pitkäaikainen työtoveri.

Teollisuusliitto

Suomen suurin teollisuuden ammattiliitto
valvoo yli 200 000 jäsenen etuja.
Keskustoimisto Helsingissä ja
11 aluetoimistoa.

Haemme palvelukseemme TOIMITTAJAA

toistaiseksi voimassa olevaan työsuhteeseen
keskustoimistoomme Helsinkiin.

Tehtävässä vastaat Tekijän verkkolehden
suunnittelusta ja toteutuksesta sekä osallistut
printtilehden valmistamiseen yhdessä
toimituksemme kanssa.

Katso tarkemmat tiedot:
www.teollisuusliitto.fi/avoimet-tyopaikat

Haku päättyy 5.11.2020.

Haluatko JSN:n JOURNALISTIJÄSENEKSI?

Journalistiliitto hakee ehdokkaita Julkisen sanan neuvoston
varsinaiseksi jäseneksi ja hänen varajäsenekseen kolmivuotis-
kaudelle 2021–2023.

Ehdokkaiden tulee olla liiton jäseniä sekä perehtyneitä
ammattietiikkaan ja Journalistin ohjeisiin.

Valinnoissa painotetaan koko neuvoston monipuolista ja
tasapainoista kokoonpanoa.

Lähetä vapaamuotoinen hakemus **9.11.2020** kello 12.00
mennessä Journalistiliittoon.

Postiosoite:
SJL/Juha Rekola
PL 252, 00531 Helsinki
Sähköposti:
juha.rekola@journalistiliitto.fi
Lisätietoja: 040 512 0036

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JULKISEN SANAN
NEUVOSTO

KOKOUKSET

TJY:n kevät- ja syyskokous

Turun Journalistiyhdistys kutsuu jäsenensä kevät- ja syyskokoukseen.
Kevätkokouksessa käsitellään sääntömääräiset kevätkokousasiat.
Syyskokouksessa päätetään sääntömääräisten asioiden lisäksi mm.
yhdessä vuosikokouksen järjestelmään siirtymisestä. Puhujavieraana
edunvalvontajohtaja **Petri Savolainen** Journalistiliitosta.

Aika: La 21.11.2020 klo 12

Paikka: Ravintola Kupittaaan Paviljonki, Pyhän Henrikin aukio,
Kupittaaankatu 8, Turku.

Ilmoittautumiset: toimisto@turunjournalistit.fi

Järjestäjä: TSY

MUUT

Uutisia vai mainoksia? Journalismin ja viestinnän kamppailu

Missä kulkee uutisen ja tiedotteen raja? Voiko mediaan luottaa? Millaista on
siirtyä journalistisesta työstä viestintäalalle tai päinvastoin?

Kaikille avoimessa tilaisuudessa keskustelijoina **Mikael Jungner** (pj.), vapaa
kirjoittaja **Kaarina Hazard**, ammattiaktivisti **Suvi Auvinen**, journalisti, yrittäjä
Jaakko Tapaninen ja viestinnän dosentti **Janne Matikainen**.

Salin paikoista täytetään alle puolet, turvavälit pidetään, käsidesiä on tarjolla
ja kasvomaskin käyttöä suositellaan.

Aika: Ma 2.11. klo 17.00

Paikka: Keskustakirjasto Oodi, Majansali, katutaso

Lisätiedot: www.hs.fi

Järjestäjä: Helsingin Seudun Journalistit ry

KOKEMUKSIA IKÄSYRJINNÄSTÄ?

Journalisti on laatimassa juttua ikäsyrynnästä
media-alalla. Jos haluat kertoa ikäsyrynnästä
liittyvistä kokemuksistasi, ota yhteyttä:

sirpapaa@gmail.com

Kiitos!

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton ammattilehti •
journalisti.fi

SUOMEN JOURNALISTILIITTO

PUHELINVAIHDE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarekatu 16, 00530
Helsinki
Broholmögatan 16, 00530
Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
fornamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
journalistiliitto.fi
journalistforbundet.fi

FINKA / A-KASSA
finka.fi, (09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

Petri Kivimäki, 53

- Toimittaja Yleisradiossa vuodesta 1988. Vuodesta 1998 Ylen Lappeenrannan toimituksessa, sitä ennen Ylen Joensuun toimituksessa.
- Tällä hetkellä editoiva verkkotoimittaja. Tehnyt urallaan kaikkia aluetoimituksen töitä: uutisia, radio- ja tv-ohjelmia, kuvannut, juontanut, editoinut, kirjoittanut nettijuttuja ja toiminut tuottajana.
- Koulutukseltaan filosofian maisteri (suomen kieli, kirjallisuus ja musiikkitiede).

Juttu Pikkalan lähteestä oli Petri Kivimäen oma idea. "Olin heti innoissani aiheesta ja sisällä siinä. Silloin kenenkään ei tarvitsse kysyä, milloin juttu on valmis – se syntyy!"

Petri Kivimäen paikallisjutusta tuli koko Suomen suosikki

Toimittaja Tarja Sinervon
valinta

"**Petri Kivimäen** artikkeli kertoo mielenkiintoisesti 'terveyslähteestä' Lappeenrannassa. Juttu on hauskaasti toteutettu pieni tarina paikallishistoriasta. Se tarjoaa napakassa muodossa perustiedot asiasta ja käsittelee aihetta sopivasti hiukan pilkettä silmäkulmassa. Sanavalinnat ovat tarkat ja osuvat. Aikoinaan lähteellä on vaeltanut arvovaltaista joukkoa, kuten valtioneuvos, ritari **Nyberg** vaimoineen saamassa apua vaivoihinsa. Historia herää eloon tätä lukiessa, näen sieluni silmin valtioneuvoksetaren astelevan mieheensä tukeutuen lähteelle hameen helmojaan nostellen, kenties päivänvarjoa kädessään kannatellen. **Kalle Purhosen** hienot kuvat siivittävät havainnollisesti jutun kulkua."

Tällä palstalla Journalisti pyytää ilmiäntamaan loistavia alan tuotoksia. Viestiä vie seuraavaksi eteenpäin se, jonka työ esitellään palstalla.

Nina Erho, teksti • Arttu Muukkonen, kuva

Kun Lappeenranta täytti viime vuonna 370 vuotta, laitoimme vanhan, kaupungin historiaa käsittelevän *Villimiehen jäljissä* -radiosarjan Yle Areenaan. Saatetekstejä varten kuuntelin kaikki 48 jaksoa. Kun jaksossa 11 mainittiin Pikkalan lähde, muistin suunnitelleeni siitä juttua", sanoo Yle Lappeenrannan toimittaja **Petri Kivimäki**.

Kivimäen ja kuvaaja **Kalle Purhosen** "mobiilitarina" *Tällainen on pahanhajuinen lähde, jonka piti hoitaa kaikki vaivat* ilmestyi Ylen verkossa 6. syyskuuta. Pikkalan lähde löydettiin 1800-luvulla, ja sen vettä markkinoitiin terveysvetenä. Nyt kaupunki on kunnostanut lähteen, ja sitä pääsee taas helposti katsomaan.

"Kävin lähteellä ensin perheen kanssa. Juttukeikalle lähdimme ilman haastateltavaa, mitä jouduin vähän perustelemaan toimituksessa. Tausatöissä oli selvinnyt, että tietoa lähteestä on vähän ja se on pirstaloitunut.

Kiertelimme paikalla poikkeuksellisen pitkään, reilut pari tuntia. Löysimme vanhan sortuneen sillan. Kalle kuvasi dronella ja vedenalais-kameralla. Teimme materiaalia myös radio- ja tv-juttuun.

Lähteen vesi oli analysoitu 50 vuotta sitten. Ennen kuin maistoin, päässäni häivähti epäily, mutta päätin olla rohkea. Yhteensä jouduin hörppimään reilun desin, kun juttuja varten tarvittiin useita ottoja. Suolisto 'parani' niin, että illalla istuin pariin otteeseen pöntöllä.

Lähteen vesi on erikoisen makuista. Jutussa varoitan sen runsaasta rautapitoisuudesta ja totean, että juominen omalla vastuulla.

Vaikka suunnittelin juttua pitkään, itse työ valmistui nopeasti. Jo kuvauspäivänä aloin kirjoittaa mobiilitarinan tekstejä. Radiojutun ottoihin en ollut enää kotona tyytyväinen, ja tein tilalle uusia.

Mobiilitarinan tekstit ja kuvat ovat kuin sadan palan palapeli. Mietin tarinan alkuna, keskikohtana ja loppuna, kuten jo **Aristoteles** aikanaan. Alkua oikein hinkkaan, koska sen pitää saada lukija mukaan. Keskellä on usein aikasiirtymä, kuten tässä vanha *Helsingfors Tidningarin* lehtileike Kansalliskirjaston arkistosta.

Palautetta jutusta tuli yllättävän paljon, ja pelkkää kiitosta. Maakuntatoimittajana mietin aina, miten pienestä paikallisesta asiasta voisi tehdä niin ison, että se kiinnostaisi muitakin suomalaisia. Nyt se onnistui – juttu oli Ylen verkkosivuilla yksi sen viikon luetuimmista." ●

Urheilujournalisti
ei voi paeta
yhteiskunnallisia
aiheita.